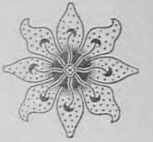

MŰVÉSZVILÁG

II. ÉVFOLYAM
11. SZÁM

SZERKESZTI
RUDNAI GYŐZŐ

1899. DECEMBER 10.
Ára 20 kr.

1870

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

1878

1879

1880

1881

1882

1883

1884

1885

1886

1887

1888

1889

1890

1891

1892

1893

1894

1895

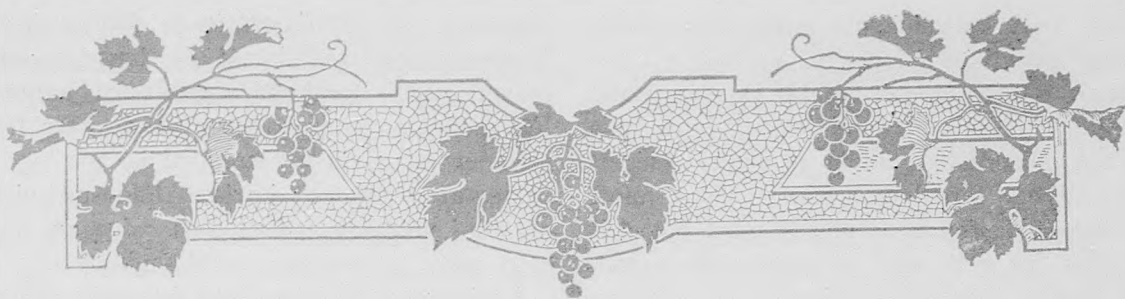
1896

1897

1898

1899

1900

Repülő ingatlanok

Irta Ballangó

Elítélték egy dzsentrit. Az igazság nem akart rosszabb demokrata lenni, mint a bűn. Ezek után már csak két tökéletesebb formája van az egyenlőségnek: a börtön meg a halál.

Aki lop, azt becsukják. Ez afféle közkeletű axióma, melyet naponta százszor vágnak ludas polgártársaink fejéhez.

Lopni mindent lehet, még becsületet is. Soha sem hallottam, hogy a bélyeglopás valami különösebb fajtája lenne az eltulajdonításnak, s a lapok szenzációt csinálnak belőle, hasábos tudósításokat hoznak a tárgyalásról, némelyek még ritkított garmondos bevezetést is irnak elébe. Kénytelen vagyok végig olvasni a dialogusokat, melyek a megszokott sablonok szerint hangzottak el a tárgyalási teremben, szabadon Montépin Xavér detektív-regényei után. Meg kell tudnom, hogy a tárgyalás iránt feltűnő érdeklődés mutatkozott. A hallgatóság padjain közéletünk kimagasló alakjai foglaltak helyet, mindjárt az első sorban ott ült Pázmándy Dénes.

A dolog elejétől végig izgató meglepetések, drámai fordulatok nélkül folyik le. Mikor már a védő is befejezte a beszédét, akkor jön valami, ami az ügyet némileg kiemeli a maga hétköznapi szűrkeségéből.

A főalak szót kér és formás beszédet mond — a hazáról.

A bírák meghallgatják a szónoki művet, azután visszavonulnak és ráolvassák a három esztendőt.

Az előadásnak vége, a függöny legördül, akarom mondani: a börtön ajtaja becsapódik

s a hallgatóság elszéled, csendben, lehorgasztott fővel.

Az ember azt hinné, hogy örülni kellene. Lám, mégis van igazság, valódi, hamisítatlan, személyválogatást nem ismerő, kérlelhetetlen igazság, mely összemorzsol mindenkit, aki vele szembe helyezkedik. A tolvaj börtönbe kerül, akár csavargó, akár ur.

Mért mégis ez a lehangoltság? Mért ez a bőjti hangulat még a demokrata-kör tagjainak arcán is? Sajnáljuk a bűnöst? Szép keresztényi vonás, de hát akkor mért nem járunk állandóan gyászban? Hiszen az év minden napjára legalább ezer hasonló ítélet esik.

Vagy talán nem is azt az embert sajnáljuk, hanem — magunkat? Az ő bűnhődése talán a mi veszteségünk?

Dzsentri volt? Mit árthat a magyar közép-nemesség mérhetetlen erkölcsi tőkájének az, hogy kidobott magából egy megromlott sejtet? Mit árt az ezüst-tükör lapjának a rátapadt lehellet? Az a parányi homályos foltocska, melyet okoz, a következő pillanatban magától eltűnik, s a tükör fénye semmit sem fogyott. Milyen féltékenyek lehetünk erre a fényre, ha ezt a veszélytelen processzust is palástolhatatlan fájdalommal nézzük!

Gyanus nekem ez a szeretet, mert fölfedezem benne az önzést. Ha nem így volna, régen elsöpörte volna az új idők szele, mint annyi más megáporodott előítéletet. Ugy kell lenni, hogy még mindig a nemesség az az alap, melyen nemzeti életünk nyugszik. Olyan ez, mint az angol-bank pincéiben fölhalmozott

arany, mely századok óta tartja fenn abban a nagy praktikus népben az erőnek, a hatalomnak, a biztosságnak tudatát. De nem azzal, hogy ott fekszik, hanem azzal, hogy míg anyaga mozdulatlan, addig az értéke kilépett a homályból, forgalomba jött és élére jutott a világ-gazdaságnak. E nélkül nem hat, sőt megfogy, ha nem nyul is hozzá soha senki.

A magyar nemesség évtizedek óta mozdulatlan kincs, melynek óriási hatalmát nem tudtuk belevonni a forgalomba. Ezért árt neki minden legkisebb érintés, ezért fogy napról-napra, egyre remegtetőbb arányokban.

Még csak nem rég nemzet és nemesség azonos fogalmak voltak. Semmi hatalmat itt más nem gyakorolt és semmi nagy áldozatot más az országért nem hozott. A tömeg akkor is megvolt. Igaz: nem volt joga. Mégis nyugodtan viselte láncait, mert nem tagadhatta, hogy a nemesség első volt mindenben, amiből akkor a nemzet élete állott. Elől járt a hatalomban, de abban az ideális munkában is, mely a régi alkotmányt megvédte és az új kort előkészítette. Százados harcokban vérzett. Török, tatár, német ellen védte határainkat és úgy ment a csataterre meghalni, mint ahogy most kimegy a lóversenyre — elveszteni a termését. Imponált és vezetett, ezért nem is a tömeg rázta le a békóit, hanem maga a nemesség vette le róla.

Gyönyörű momentum, legszebb lapja az újkori Magyarország történetének. És mégis ott kezdődött a nemesség hanyatlása. Nem a demokracia ölte meg, ó nem. Hiszen akkor nem is ez volt a jelszó. Éppen az a különbség a mi szellemi forradalmunk és a külföldi hasonló felfordulások között, hogy a nemességet nem rántották le a porba, hanem a nemesség emelte fel az alsóbb rétegeket magához.

A hiba ott van, hogy a dolog kissé hirtelen jött és a nemesség nem találta meg a szerepét abban az új rendben, melyet maga alkotott. Régebben, mikor harcolni kellett, egészen természetes volt, hogy kardot rántson és odaálljon a hadsorok élére. Most — joggal, szabadsággal — fölfegyverezte a nép millióit, mind, mind, akik eddig bénán heverték a közélet mélységeiben, rászabadította az új ellenségre, arra a korszellemre, melyet vagy érdekeink szolgálatára kényszerítünk, vagy elsöpör, — a harc megindult, a falanxok előre törtek és a

nemesség — *elmulasztotta az élükre állani*. Megmaradt a politikánál és hagyta maga mellett zugni, tombolni a gazdasági háborút. Fölemelte magához a munkást, de nem tette ugyanezt magával a munkával is.

Megült a nemesi kurián, földesur akart maradni jobbágy nélkül s a vége az, hogy nagy része ur maradt — föld nélkül.

A pénzgazdaságot, az ipart és kereskedelmet nem tartotta magához valónak és nem vette észre, hogy ma már egyesek és nemzetek számára ez a boldogulás egyetlen útja.

Pedig láthatott példákat is. Mert akadtak egyesek, akik megértették a kor intő szavát. Az első közigazdasági küzdelmek a magyar nemesség kiváló alakjainak tevékeny vezérlete mellett folytak. Nem említve Széchenyit és azokat, akik vele tartottak, az országnak ma is két legnagyobb pénzintézetét: az első hazai takarékpénztárt és az első magyar általános biztosító társaságot a magyar dzsentri tagjai alapították.

Ezek a példák mutatják, milyen óriási erőforrást kellett nélkülöznie a magyar közigazdaságnak az alakulás tusáiban. Ugy kellett ezeknek lefolyniok, hogy hiányoztak hozzá a nemzeti elemek.

Hiányoztak? Hogy lehet az? Az a kard mely a kardot forgatta, nem ragadhatja meg a kalapácsot is? Nem ragadta meg és ezért kellett pusztulásnak indulnia.

A modern magyar társadalom kialakulásánál semmi idegen elemre szükség nem volt. Feltétlen igazság, hogy amit ezek az idegen elemek verejtékes erőfeszítéssel elértek — azt a nemzeti erőnek, az ország tekintélyének, a fentartó erkölcsi tőkének letéteményesei, a földnek akkor még szabad urai játszva csinálták volna meg.

Szédítő gondolat, hogy gyárak, ipartelepek, nagy kereskedő-házak cégtábláin a magyar közép-nemesség fényes nevei ékeskedjenek. De nem úgy, mint néha látjuk, hivatató, jól megfizetett cífróság gyanánt, hanem úgy, hogy akik csinálják, akik benne ülnek, akik értenek hozzá, ők maguk legyenek.

Módjában volt a nemességnek, hogy mindent a kezébe kapjon, ami ma pénzt, vagyont, jólétet, ellenállhatatlan hatalmat ad, — és nem nyújtotta ki a kezét utána. Inkább hagyta elurranni lába alól a földet és aki elkészült, hivatalt keres, amely csak arra való, hogy

nyomorát állandósítsa. És még ott sem tud szabadulni abból az idioszinkraziából, hogy ur, olyan előjogok alapján, amelyekről — a nép üdvrivalgásai között — ő maga mondott le. És ha elbukik, ott, az örvény szélén magasra emeli a fejét és őseire hivatkozik.

Olyan ez, mintha valaki oda állana a robogó gyorsvonal elé és sastekintetével akarná megállítani. Az bizony elgázolja, minuciózus pontossággal, a statika örök szabályai szerint.

Van egy pesti boulevard-vice, amely azt mondja, hogy ha az ember azt akarja, hogy ne gázolja el a villanyos, akkor — üljön föl reá.

Kapjon föl a dzsenti a rohanó masinára, amíg nem késő. Még most is bizonyos, hogy csakhamar az ő kezében lenne a vezető foggantyú.

Kissé nehezebb lesz, mert megfogyott számban és vagyonban, de annyi erőt bír az összeség szeretetében, melyre még mindig jó reménységgel mernék vállalatot alapítani.

Lám, még ma sem vagyunk képesek a dzsenti pusztulását az egyesek bajának tekinteni. Érezzük, hogy több, mint izolált baleset, mert hajlandók vagyunk az általános elmélgedésre a legkisebb alkalommal, mely a nemeségre fordítja figyelmünket.

Az a sötét anyagi küzdelem, melyben tehetetlenül vergődik, talán fel fogja zaklatni elszunnyadt enerzsiáját. Végvárait, amelyekben meghuzódott, egymásután elveszti. Előítéletei, ezek a papír-masé kisértetek, sorra elégnék a kiméletlen megismerés lángjában. Azok az intézmények, melyekbe kapaszkodik, egyenkint cserben hagyják. A politika, ahol még egy darabig vezetett, szintén megnyitotta kapuit az új elemek inváziójának.

A vármegye bástyái fölött megcsendült a lélekharang.

Egy szép napon arra talál ébredni, hogy — fölöslegessé vált.

A nemzet létfőntartásból kénytelen arra törekedni, hogy a veszendő erkölcsi tőkéjét mással helyettesítse.

Ezt bizonyára nem fogja bevárni. Tartozik vele multjának és a nemzetnek, hogy magát lehetetlen helyzetéből fölszabadítsa.

Csak néhány bátor emberre van szükség, akik megindítsák az újjászületés folyamatát. Akik nem ragaszkodnak ahhoz az ősi kuriához a legmegalázóbb feltételek árán, hanem összeomlását nyugodt tekintettel nézik, mert keresztül látnak rajta a jövőbe, mely az övék, ha akarják, és felépítheti a kuriát is, szebben, fényesebben, mint amilyen valaha volt.

MAGEL.

A sárga ház

Irla Virter Ferenc

A newyorki
magyar kolóniából

Valahol ott a *Senond avenue* egyik könyöke táján kigyózik a házak tömkelegében a *második utca* szennyes sikátora. Nappal hangosan kiált benne a vásár; hivalkodik, sürgölődik a megélhetés gondja. Éjjel azonban elhagyatott s a rossz híre miatt elkerüli a békés polgár.

A szatócs boltja felett angol szó a cégér; komoran meredez az egyenes házsor, még a színe sem emlékeztet senki otthonára . . . az Océánon tulra, — itt az idegenben.

Hanem úgy éjféltajt, mikor az utcai zaj csendességbe olvadt s a sikátor néptelen, elhagyott tájék lesz, — olyankor néha megrezdül valami kurjantás féle a nagy némaságban erre. Halkan kezd, nehogy más is hallja, amit különben úgy sem ért meg senki abban a nagy, idegen világban: s csak mikor már neki bátorodott, tör az éjszakába hangosan a dal, — valami réges-régi nóta, furesa *magyar* siralmas meséje délibábos pusztáról, falu tornyáról, bojtár keserveiről . . .

Az ablaksor megrezdül. Ki-kinyilik itt is, ott is valami káromkodó ablak — — a nóta azonban úgy sem szól sokáig; elhallgat hamarosan s magától. Tudja Isten miért van? De valami hamar elcsitítja. Csak kitör és felhangzik; csak egy pillanatra. Aztán ismét csend lesz és idegen minden, — mint a cégér betűsora; mint a házak furesa színe, — mint az az új érzés, mely a régiek helyébe a szívekbe lopódzott . . .

Itt, ebben a sikátorban van az a kis fészék, ahol néhány ember összejö esténként, feledni és feledtetni tengersok emléket.

Ugy jártak oda, mint akármelyik kávéházba.

Mintegy nyolcan-tizen voltak a törzsvendégek: tisztességes, békés polgárok, kereskedők és kishivatalnokok, — magyarok mind, kik az idegenben

töltött hosszú évek után is megőrizték lelkük mélyén a régi haza egy elmosott emlékét.

A ház igazán családis volt, kicsiny egyemeletes. A törzsvendégek úgy éltek benne, mintha egy családot képeznének. Mindenkinek meg volt a maga kiválasztott hölgye benne; a tulajdonos pedig, aki szintén honfitárs volt, barátokként látta őket.

Évek óta s minden este — tíz óra után — itt összejöttek. Nappal sohasem voltak együtt; szinte nem is ismerték egymást nappali világításban: a véletlen hozta őket össze s a közös szokás barátokká tette őket. Hárman közülük a közeli utcákban, nagyobb részök azonban New-York távolabb negyedeiben; — némelyik kétóránnyira lakott a háztól. Ez a távolság azonban megszűnt akadály lenni a szenvedély szokásának hatalmában.

Ha véletlenül napközben találkoztak egymással, így szóltak:

— Estére, — hiszen tudja, hogy hol!

Épen úgy, mint ha azt mondjuk: — »Ebéd után a kávéházban!«

És ittak, énekeltek, játszottak és szerelmeskedtek. Éjfél után pedig szépen hazamentek, ki a feleségéhez, ki a magányába. Éjfél után ugyanis rendszerint már nagyon zajossá vált a ház földszinti ivója, a részeg matrózok és egyéb jött-ment mulatók áradataától, akik a vendéglők bezárulása után ide szoktak jönni a nap dicsőséges befejezésére. Ilyenkor a törzsvendégek távoznak, hogy az emeleti külön termet — az üzlet érdekében — az idegen vendégek részére átadják.

Hogy a háznak cégére egyáltalán nem volt, az mit sem bizonyít: azért mindenki ismerte a negyedenben. Ajtaja, mely nappal sohasem volt nyitva, épen oly beszédes volt zárt állapotában, mintha öles betűk hirdették volna rendeltetését. Általánosságban *sárga háznak* hívták; voltak azonban, akik régi nevére

is emlékeztek és magára a házra, amikor még *Café Kossuth* volt a neve és a vendégek számára csak nappal volt nyitva. (Ezért is ment tönkre a régi gazdája annak idején.)

Schwarz ur — az új tulajdonos — meggazdagodott új rendszere révén. Eleintén, mikor üzletét kevésbé ismerték még a környéken, sokat kellett küzdenie; később azonban a helyiség látogatottsága egyre fokozódott, míg végül annyira jutott, hogy az egész ház is szűknek bizonyult a közönség igényeinek kielégítésére . . .

Egy este — április végén volt az érkezők elsője, a third streetbeli szatócs, Gusztáv ur, zárva találta az ajtót. A veres üveges lámpa, mely a ház sarkában lógott, nem égett; és mélységes csönd volt az egész épületben.

Meglepetve kopogtatta meg az ajtót; megzörgette az ablakokat. De senki sem felelt.

— Ugyan, vajjon mi lehet itt?

Tíz percig várakozott, aztán távozott. Az avenue sarkán csaknem összeütközött a szomszéd negyedik utcai pamutkereskedővel, társaságuk másik tagjával, aki szintén oda igyekezett.

Együtt tértek tehát vissza. De hiába: az ajtó sehogy sem akart számukra kinyitni. Az egyetlen lámpa is el lévén pedig oltva, csaknem átboltottak egymás lábán a sötétben.

— Hallatlan! . . . Péter még nem volt itt? Kérdé a pamutkereskedő.

— Azt hiszem, én jöttem elsőnek.

Bosszusan, az elrontott este feletti haragjukban, tovább álltak, hogy másutt keressenek szórakozást a megszokott helyett, ami ugyan igen nehéz feladat New-York sajtóságosan puritán viszonyai között.

Alig tettek két lépést, mikor halk fütty szólalt meg mögöttük.

Braun ur volt, a kilencvennegyedik utcabeli postahivatal alkalmazottja, társaságuk harmadik tagja, aki másfél órányira fekvő lakásából éppen az imént érkezett az esti találkára. Elmondták neki a történetet, ami annyival inkább érdekelte őt, mert családember léte, csak hivatalos elfoglaltság ürügye mellett tudott magának hetenként két szabad estét a házonkívüli szórakozásokra kialakulni; ma pedig éppen egyik ilyen napja volt.

Most hárman indultak el valami új tanya felkutatására. Hosszu csatáztatásuk azonban sikertelenek voltak. Az avenue mentén összetalálkoztak még Péterrel és White urral, két másik honfitárral, akik szintén tagjai voltak a társaságnak.

Braun így szól barátaihoz:

— Forduljunk vissza, uraim. Most már minden bizonynyal bejuthatunk . . . Talán csak késés volt a dologban . . .

A véleményét mindenki helyesnek találta és elhatározták, hogy még egy utolsó kísérletet tesznek.

Az utca közelébe érve, nagy zaj hallatszott feléjük a csendes éjszakán át. Megkettőztették lépteiket. Egy matrózokból és munkásokból álló csapat hangos dörömböléssel verte a ház zárt ajtóit és az ivó ablakait. Egész ostromállapot volt az a kinyitni nem akaró helyiség körül: Kövek és utcaszemét

bombázta, mely rémes zenebonájával messze felkavarta a környék nyugalalmát.

Az öt törzsvendég ijedten riadt vissza, mintha csak tévedésből kerültek volna a gyanus utcába. Aztán elindultak a tenger közeli partja felé, tanakodva a csodálatos, érthetetlen állapotról. A matrózcsapat lárájára, mint valami rettenetes ütközetriadója, hallatszott utánok még messze távolságig a néma, csillagos tavaszi éjszakában . . .

Bosszus, unott állapot volt ez. Hallgatag — nem is érdemesítve egymást csak egy szóra is — haladtak együtt jó darabig. A New-Yorkot körülölelő tengerszoros partjához értek. A sötét víz s a zajtalan sikló hajók láttára, izgatott kedélyük lassan csendesedni kezdett. Hárman csakhamar elváltak a társaságtól, hogy különböző irányban hazatérjenek. Braun azonban, ki szabad estéjének elveszte miatt sehogy sem tudott megnyugodni, Pétert és Gusztávot egyik közeli sörházba hívta.

Már jóval éjjel után volt, mikor onnan kikerültek. Az utcára kiérve, még egy kísérletet ajánlott társainak.

— Hátha — szólott még egyre reménykedve.

Azok kinevették őt, de vele tartottak.

A második utcában már csönd volt. A ház körül is elvonult az éjjeli csatározók hangos duhajkodása. Itt-ott a messzeségből lehetett ugyan még egyes hangokat hallani, amint utcáról-utcára a távolba vonulva, lassan eltompultak a házsorok távlatában. A ház összezuzott ablakai tanuskodtak a lefolyt küzdelemről.

— Hiába itt minden! — szólott a szatócs.

Braun éles tekintete azonban hirtelen valami papírfélt fedezett fel az ajtóra ragasztva. Gyorsan gyufát gyújtott s ennek lángjánál a rendőrség egy kicsiny bélyegét olvasták el.

„Halóságilag bezáratott.“

A három férfi meglepetve tekintett egymásra. Aztán szó nélkül kezet fogtak és három irányba távoztak. Felesleges lett volna továbbra is várni.

Amint az avenue sarkára értek, éppen egy másik éjjeli csapat jött velük szemközt, akik szintén a ház meglátogatására indultak . . .

És másnap a törzsvendégek mindegyikének alkalma nyílt a második utcán végig haladni. Csomaggal a hónuk alatt, mintha csak hivatalos ügy forogna szóban. És mindegyik lopva azt az írást kutatta az ajtón.

Az a kis hatósági jel azonban reggelre már nem volt a helyén. Egy másik terjedelmes papír csüggött most oda kifüggesztve; — otromba betűkkel, rossz angol írással ez volt reá írva:

„Átalakítás végett zárva.“

II.

Eleintén mindenki azt hitte, hogy az egész csak tréfa.

— A sárga házat átalakítják!

Pompás életnek tartották, különösen az asszony-nép; komolynak semmikép.

Hosszu időn át, több héten keresztül, nem is változott rajta semmi: nappal éppen úgy volt zárva,

mint annak előtte; éjjel pedig csak olyan zenebona uralta környékét, amint fénykorában. Ez a zenebona azonban, mely hajdan a házon belül élte divatját az éjszaka csöndjében, most kívülre szorult: az éjjeli mulatók rendszeres bombája.

Egyszer végre tíz-tizenöt munkás szállta meg a rozoga épületet. Az első napon még semmit sem tettek benne; csak felzárták, körülásták és távoztak ismét. Két napig nem is háborgatták aztán. Nagyon természetes tehát, hogy mindenki azt hitte, hogy ez csak folytatása annak a pompás papiros-tréfának.

De a mikor végül újból megjelentek az előbbi munkások és a vakolat penészét vakargatni kezdték, — megszűnt a kétség.

*

A sárgaházat csakugyan átalakították.

Mindenek előtt a színe változott meg: kékre festették.

Ajtaja pedig nappal is nyitva volt, ivó helyett pedig kávéház nyílt meg a földszintjén.

Szeptember elsején volt a megnyitási napja.

Nem hiszem, hogy valami nagy szenzáció lett volna a nap eseménye, — mindazonáltal érezhető volt valamelyes érdeklődés a szomszédságban az újra feltámadt furesaság iránt.

Mint a futótűz terjedt a híre a megnyílt kávéháznak s valami pikáns ur volt ebben a hitben: az, hogy az új helyiség most *tiszlességes*.

Ajtaja felett impozáns betűkkel állott kiírva az új cég névsora: — *Café Europe*.

Látogató azonban egy sem találkozott az első napon a számára s tíz óra előtt már bezárták. Valami csöndes szomorúság ült a pompája fényén és Schwarc ur, a tulajdonos, mintha érezte is volna, hogy helytelenül járt el . . .

Másnap — már késő este volt — épen az üzlet bezárulta előtt toppant be *Café Europe* ajtaján a régi törzsvendégek egyik ősalakja: a szomszéd negyedbeli pamutkereskedő. Utána nyomban a hirdstreetbeli szatócs. — Azt hitték azonban — a hatalmas tükrök láttára, — hogy valamiképen eltévedtek s vissza akartak fordulni az ajtó küszöbén még.

Swarc ur elegáns fekete ruhában fogadta őket, melegen megrázva régi barátai kezét.

Igen . . . azt hiszem . . . Mégis csak szebb egy tisztességes üzlet, — mondta, mintha e felől kérdezték volna.

Egy frakkos pincér elegáns hosszú üvegben bort tesz az asztalra.

És lassankint egymás után érkeztek a régi törzsvendégek. Tiszteletteljesen megszorították egymás kezeit; némelyikén határozott zavar ült az arcán, mikor a csinos széken helyet foglalt.

A bor kitünő volt; a pohár pedig, amelyben felszolgálták, vékony mivű, urias portéka.

A társaság a helyiség sarkában foglalt helyet,

ahonnan az egész berendezést áttekinthették. És az a berendezés csakugyan fényes volt.

A teremben csend volt, ünnepies nyugalom. Valami idegenszerű feszesség honolt benne, amelynek ürjében szinte tiszteletlenül hangzott a hangos beszéd, mintha csak suttogásnak volna helye itt.

A hat törzsvendég — nem is tudom, hogyan történt — a régi megszokás helyett urazni kezdték egymást. Általában keveset beszéltek, mintha kiki önön hangját restellette volna.

Alig tíz percnyi otlét után, Gusztáv ur felkelt és engedelmet kérve a társaságtól, távozni készült.

Öt perccel utána a többi is oszlani kezdett.

Tizenegy órakor már egy vendég sem volt a *Café Europe*-ban.

A törzsvendégek pedig sohasem jöttek többé vissza.

III.

Valamikor két hét után történt.

Swarc urnak az az eszméje támadt, hogy néhány cigányt szerződtet az esteli órákra.

Vasárnap volt épen.

És nyolc óra tájban csaknem zsufolásig tellett meg az üzlet.

A fényes márvány asztalok körül szépséges asszonyok mosolyogtak derűt a csillogó pompába, a cigány nótájába, a poharak gőzébe.

Valamikor éjfél körül toppant be az a négy-öt matróz, hangos jókedvüket már messziről hallották az utca csendjén keresztül. De amint benyitottak, hirtelen elcsendesedtek. Szinte döbbenet ült a kipirult arcukra, amint a nagy fényességet maguk körül látták. — Ez azonban csak egy pillanatig tartott.

Az egyik matróz a kávéház fülkéjében hirtelen régi ismerősre lelt az abban ülő hölgyben.

— Hiszen ez . . . nézd csak Jack! . . . Nem a Fáni az ott? . . .

A kacaj viharos volt . . . egy pohár nagy csörömpöléssel hullott a padlóra.

A márvány asztalok mögül hamar tűnt el a sok szépséges asszony, sőt a békésebb vendégek is távozni kezdtek.

A cigány épen az *Up boys to the fi out* című ismert harci indulóba fogott. — Azt hiszem, ha történetesen nem ezt a nótát huzta volna most a terem zajába, talán nem történt volna az, ami következett.

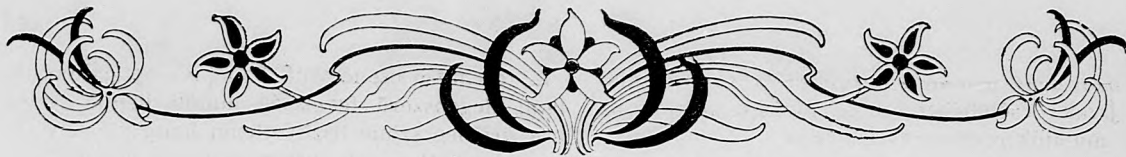
Két matróz ugyanis megakartá csókolni a kaszszabeli hölgyet, *régi ismerőst*. Hiába bizonyította nekik a pincér, meg a gazda, hogy most ő is tisztességes lány lett, épen úgy mint a helyiség . . .

Először a terem közepén lógó lámpát ütötték le egy sörös palackkal. — A nagy oldal-tükröt már sötétben zúzták szét . . .

*

A második utcában másnap csak annyit tudott a környék népsége, hogy a *sárga házban* ismét mulattak az éjjel.

Lehajtja lombjait . . .

Irla Rudnai Győző

Lehajtja lombjait a század fája,
Nem áll merészen csüggedt koronája,
A nagy teherből földre hajladoz,
Mint a vén ember, akit vészes élte
Lesújt a tehetetlenség ölébe,
Hol rája fényt csak alkonyatja hoz . . .
Szomorú fény, bús, halovány, setét —
Egy percig él s hull semmiségbe szét.

Lehajtja lombjait a század fája . . .
Félvállról néz az ifjú hajtás rája
S gondolja: mit keressz körülünkben itt? . . .
Szegény öreg fa! Századok viharja
Zugott keresztül vad zilaján rajta,
De le nem tépte büszke lombjait
És most a lassú kór, a hervadás
Teki is végre síri gódröt ás.

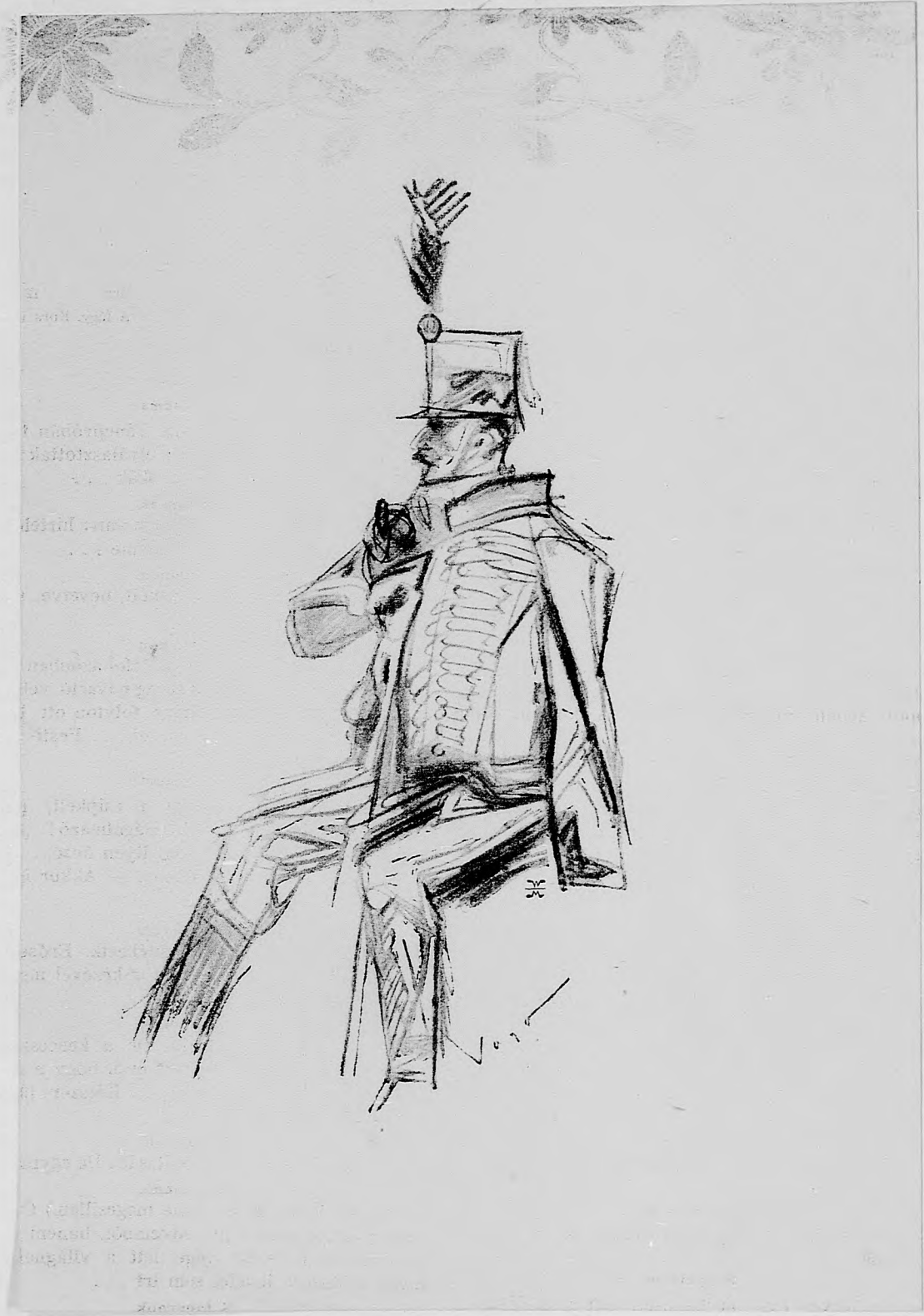
Szép lombjait veszíti sorra-sorra . . .
Mja! az idő nem néz a büszke korra,
Amit keresztül élt e drága fa. —
Mindegy neki, ledönti, mert akarja,
Mert nálánál jóval erősebb karja;
Kár volna, ha birokra szállana,
Birokra vele . . .! Gyarló akarat,
Mely az időn sikert sohi sem arat.

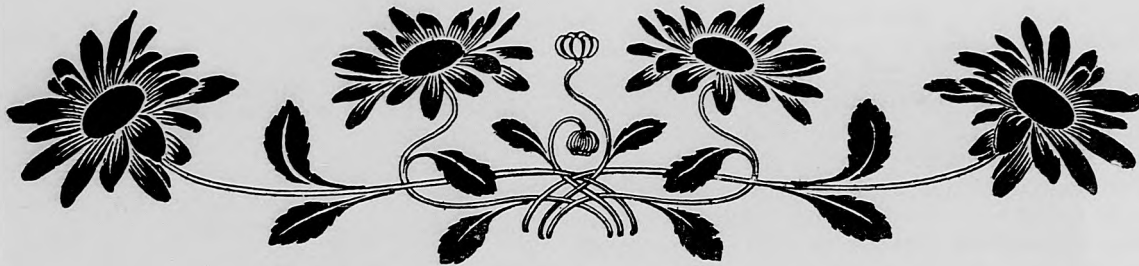
Ne bándd azért korhadt, vén százados fa,
Ha díszed, koronád lehull a porba,
Azért helyén marad majd érdes törzsököd;
Mirdetni fogja csonka üstökével,
Hogy megdacolttál büszkén az idővel,
Merészen álltál minden vész között . . .
Az aggkor akkor legfataalmasabb,
Mikor az ifjuság már gyenge rab.

Ne bándd, ne bándd! Ez mindeniknek sorsa!
Küzdés után lebukni sárba, porba,
Eserébe adván érte életünk' . . .
Miközben lenyom a vénség kora minket,
Álomra csukjuk lankadt szemünket,
Miközben, hogy mire újra ébredünk,
A jutalom, a pihenés fogad . . .
Igen: a sír, az biztos nyugtot ad.

Azért ne bándd, ha lombodat veszíted
És koronád elfoszlik, legszebb díszed,
Mert száll, száll az idő s amint halad,
Tő majd a játszó gyermekhad s körötted
Migrádoz, majd a törzsöködre törted
S nem is gyanítja épen ezalatt,
Hogy voltak egyesek, kik törzsököd
Általölték könnyeik között . . .

Nagymama 70 éves
Tábornok 75 éves
Zoli 15 éves

A légy

Gizi 12 éves
A légy. Kora ismeretlen

Irtá Szabóné Nogáll Janka

— Régi divatu szoba, mély ablakfülkékkel, hegyes lábu mahagrín butorokkal. A kis pamlag, a székek világos mintás selyemmel bevonva. Az egyik sarokban nagy, fehér cserépkályha. A tűz pattog, zümmög. Fát égetnek s a kályha öblöcskéjét virág füstölővel hintették be. A falakon aranyrámás képek: meredt deréku, puderes fejű asszonyságok, czopfos, rendjeles urak. Egy csipketerítés asztalkán üvegborítás óra ketyeg, porcellán pásztor és pásztorlányka között. Az apró, csillogó, fehér függönyös ablakok hófehér tájra néznek. A havazás elállott. Az ablak hőmérője fagypontra mutat. Az ablak közelében asztal és két karosszék. Az asztalon egy kopott fedelű imádságos könyv. A közepe táján hervadt gyöngyvirág s egy kis csomó fekete haj. Kék szalaggal átkötve. A szalagon, a könyv lapján megfakult nyomai a könyvcsappoknak. Az asztal másik végén ezüst burnótos szelence. A fedelén egy szőke lány-arckép. A szeme kék, az ajka piros, a haja kis fésűvel letűzve, három szép fűrtben omlik le a halántékán. A két karosszékben nagymama és a tábornok. Nagymama gyönyörű. Szürke selyem ruhát visel, igazi csipkét. Kendőcskéjéből ibolya-illat árad. A tábornok bottal jár, meggörnyedt, de a szeme olyan fényes, mint a szentjánosbogár.

A szoba másik végén Zoli és Gizi. Zoli vékony-lábu, vastaghangú tudákos gimnázista. Már nem szokott dohányozni. A világ folyására azt mondja: abszurdum. Gizi sápadt, kócos felsőbb leány. A világ nézete ennyi: minden fád. Asztal fölé hajolnak. Zoli égő gyertyával babrál, Gizi nézi a gyertyaláng utját. Egy fehér papíron fekszik a légy, téli dermedésbe merülve. Erre világítanak, melegítenek és várnak.

A tábornok

(ki félszázad előtt a gyöngyvirágot és haját adta.)
Madame . . .

Nagymama

(kinek ötven éves arcképe ott van a szelencén.)
General . . .

A tábornok:

Soha sem hittem volna, hogy valaha még találkozunk.

Nagymama:

Az unokáink hoztak össze. Táncpróbán találkoztunk. Lássa, a szülők egykor elválasztottak és ötven év múlva összehoztak az unokák . . .

A tábornok

(kinek kormányozható fülbaja van: hirtelen süket lesz a kellő pillanatban.) Madame . . .

Nagymama

(összecsapja remek kezecskéit, nevetve, szörnyűkődve.) Bálban, éjfél után!

A tábornok

(akarata ellen fellobbanva.) Hol azonban alig juthattam a közelébe. Egész sereg udvarló vette körül a szeptemvir, a kancellárius folyton ott lábatlanzkodott. Az a szeptemvir, ej, ej . . . Festi a haját, aszthmája van . . .

Nagymama

(édesen nevet. Igazgatja a csipkéit, pajkosan legyint a kendőcskéjével.) Rágalmazó! (Kinéz a téli tájra.) Mindig ilyen volt. Ilyen önző, . . . ilyen erőszakos, ilyen . . . féltékeny. — Akkor is. Emlékeznek?

A tábornok

(nem hall semmit, de emlékezik. Erősen emlékezik. A nyaka veres lesz és a kezével megsimitja a szemeit.) Madame?

Nagymama

(rá sem néz, ábrándozik. De a kezecskéire ráhuzza a csipke bodrot, mert érzi, hogy a tábornok folyton arra néz.) Akkor is . . . Kétszer táncoltam a báróval, csak kétszer . . .

A tábornok

(ki kezdi visszanyerni hallását.) De egymás után:

Nagymama

(oda se figyel, de a szeme megcsillan.) Csak kétszer s akkor sem a jó kedvemből, hanem a mama parancsára. És ezért vége lett a világnak! Haza ment, elutazott, levelet sem irt . . .

A tábornok

(a hallása megjön, a nyaka veresedik; eszébe jut vagy tíz gyáva, könyörgő levél a kis szőke fruska címére. Gunyosan, keserűen felnevet.) Nem?! Egyet sem!

Nagymama

(az örök szomorú, kételkedés hangján.) Anyám úgy mondta.

A tábornok

(átnyilallik szívéen a kérdés: minek? Már ugyanis kérés. Minek fedezné fel egy olyan asszony alattomos fondorkodását, ki már régen halott. Erőltetett vidámsággal csapja le az ezüst pikszis fedelét.) Ugy. A dolog rendben volt. Ninettet elvette a báró és a hozományát, melyet ugyanis olyan gyanusan féltettek a szegény katonától, előkelő ember verte el. Igen, madame, a hozományát más verte el . . .

Nagymama

(elragadó duzzogással, enni való csipősséggel.) Maga pedig más asszony mellett siketült meg . . .

A tábornok

(nem hall semmit.)

Nagymama

(szünet után békéltető édes hangon.) Nagyon fáj?

A tábornok

(nem hall semmit.)

Nagymama

(kiigazító józan, természetes hangon.) A füle? (Hangosabban.) A füle? Azt kérdezem . . .

A tábornok

(csattogtatja a fedelet.) Hja, a fülem, a fülem . . . (Felébredve.) Igen, erős fagyok és szelek idején. Szakgat.

Nagymama

(fontoskodó hangon, mely a végén remegésbe ful.) Borogatni kellene.

A tábornok

(eszébe jut az ő sivár otthona, melyben a kutya-mosón kívül csak egy leány-cseléd van, s az örökké csak a Zoli nadrágjait, gallérjait vasalja.) Hja, borogatni, borogatni!

Nagymama

(egészen elemében.) Korpával, melegen, kis zacskóban, félóránként. De vigyázva, gyöngéden, gonddal. . .

A tábornok

(szomorúan bólintgat.) Gyöngéden, gonddal

Nagymama

(Már egészen visszahuzta ruhaujjába a kacsóit, mert a tábornok már úgy nézi, de úgy, mintha meg akarná enni. Azt sem tudja, mit mond.) Korpával, general . . .

A tábornok

(Már a lehetet is hallja. Erre a szobára gondol. A kályha közelében, jó nyugágyon fekszik. Öreg, törődött, fázékony és csakugyan fáj a füle. Mellette úgy álmodja: tipegnek. Sarkatlan cipőben, melyet fekete szalag köt össze a bokán alul. Valaki lehajlik Ibolya és meleg korpá-illat fog rászállani. Rózsas-

szín ujju kacsó simul a beteg fülre.) A legénynek nehéz, hideg, ügyetlen a keze.

Nagymama

(Hősiesen rántja elő aranyos kacsóit, az ölébe eresztí.) Ügyetlen a keze . . .

A tábornok

(Elkapja az őrizetlen kacsót, ráborítja a hapunót, úgy, mintegykor.) Madame . . .

Nagymama

(Azt hiszi: megnyilott az ég. Gyöngyvirág nyilik, a nap süt, pacsirta száll fel.) General . . .

Zoli

(A háttérben nagyot toppant.) Hopp! Hopp!

Gizi

(A papírt zörgeti.) Repülj, repülj, rajta, hopp!

A légy

(Felébresztette a gyertya fénye és melege. Bonfogatja a szárnyait, emelgeti a fejét, lábát, repülni kezd: zümm, zümm, zümm . . .

A tábornok

(Felriad.) Mi az, mi az?

Zoli, Gizi

(Egyszerre.) A légy! Az ostoba légy. Felébredt, azt hiszi: itt a tavasz.

Zoli

(Tudákosan.) Ki tudja, pedig mióta alszik. Plautus szerint vannak vén legyek, melyek . . .

Gizi:

Tudod is te, mit mond Plautus.

Zoli

(A legyet hajszolva.) Repülj, repülj. (Girihez.) Jobban, mint te, jobban, mint a tábornok.

Nagymama

(Ugy néz a légyre, mint aki nem tudja: mit lát és úgy beszél, mint aki már nincs is itten.) Repül, él . . . felmelegedett . . . Istenem . . .

Zoli:

Abszurdum!

Gizi:

Milyen fád!

A tábornok

(Veres lesz még a szeme fehérje is.) Ostobaság! Csapjátok le, fogjátok el . . . Le kell fujni, agyon kell ütni az ostoba bogarat!

Zoli, Gizi

(Utána rohan. Székre fel, székről le. Folyton csapkodnak, mindig mellé. A légy zümmögve röppen előlük.) Abszurdum. Milyen fád légy!

Nagymama

(Azon a hangon, melyen az asszonyok még hetven éves korukban is megsiralják az elvesztett boldogságot.) Nem . . . Ne . . . ne . . . Ne bántsátok szegényt.

• KÉPEK A
HOMÁLYBÓL •

II. ÁTOK

A búhoz

Irla Victor Feldegg

Szemed rám büszkén, győztesen tekint,
Bár jól tudod, az óra még nem int.
Csak akkor jó a perc, mikor a lélek
Más honba téved.
Csalárd képeket szősz élembe te . . .
Pompával, fénynyel lelkem oly tele . . .
Az ifjuságról szólasz édesen
Szerelmi láz te — fájó gyötirelem!

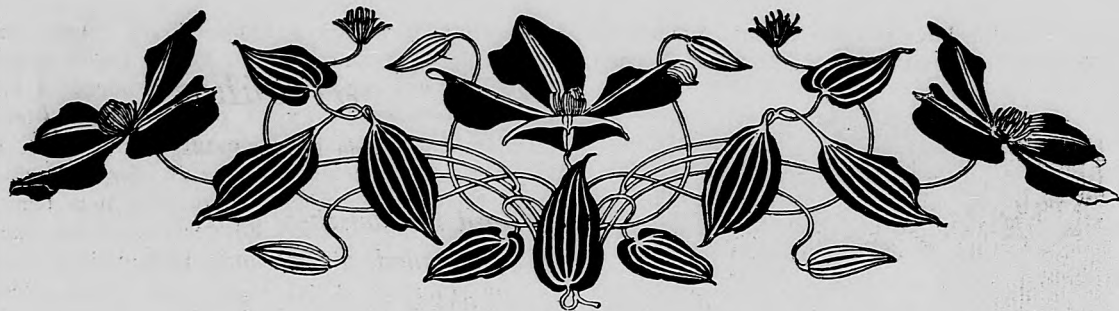
Hogy büszkén győzzek most az élet-harcban.
Dolgoznom kéne egyre szakadatlan,
Míg az erő szikrákat üt merőn,
De nincs erőm . . .
Elém leng a megadás lobogója;
A végső hidat nincs, ami megójsa . . .
Az üdvtelt Lethet nyujtod át nekem
Szerelmi láz te — fájó gyötirelem!

A boldogság-vágy, dőre hajsza-módra,
A múltba tűnt, oly gyorsan elmosódva
S mi fogva tartott és fényt fényre szült,
Megsemmisült . . .
Szelíd kezeddél befogod szemem';
Hab-nyugalomról szólsz sejtelmesen;
Klastromba hívsz — magányt ígérve benn'
Szerelmi láz te — fájó gyötirelem.

A régi dallam fájón hangzik újra . . .
Sirályok szállnak fenn csoportosulva. —
Nem a harang szól húsvét ünnepén?
Úgy érzem én . . .
Reám ragyog arcod diadalfénye . . .
Lehűtőd homlokom' . . . erőmnek vége . . .

— — — — —
S ott künn tavasz van, széjjel a határban
S te bűv-virágot szórsz fejemre lágyan,
Míg szól a lélekharang csöndesen . . .
Szerelmi láz te — fájó gyötirelem! . . .

Fordította Ferratus

Cosi ian tutte

Irta Richter József

Ahogy an ásitva végignyújtóztam a délutáni siesta után, önkéntelenül a csengő után nyultam. Embert akartam látni. Aki belépett, Giovanni volt, a kabinom inasa. Szép növésű, merész, bátor arcu tengerész, kinek kifejezése nagy értelmiségről beszélt. Említette is egyszer a kapitány, hogy Giovanni sokkal magasabb állásban szolgált azelőtt egy másik hajón, de saját kérelmére jutott hozzánk közönséges hajóslegénynek. Hogy miért, arról nem szólott senkinek.

— Milyen az idő künn, Giovanni?

— Csöndes, uram.

— Eljutunk reggelre Maltába?

— Remélem, igen.

— Giovanni!

— Tessék, uram!

— Nös ember maga?

— Igen, uram.

— És hol hagyja a feleségét?

— Hol hagyom? — — — Maltában van. Beteg.

— Giovanni! Rendes ember nem hagyja el a feleségét idegenben, egyedül . . .

— Nem hagyja el feleségét idegenben, egyedül — és szomoruan rázta fűrtös fejét — én pedig elhagytam őt, Rosinát, az én szép Rosinát, ott a meszesésben, idegen földön, egyedül — — Mit tettem, uram! A Malária. Szenvedett, úgy szenvedett az én kis, jó feleségem — — Viz nem oltotta el szomját; lázas izgalmaikat nem hűtötte a hideg éjszaka. A doktorok azt mondták: ki a szárazföldre, mindenáron, bárhová! Mindenáron, bárhová! Két hónapja annak, uram, hogy kivítem a feleségem az első állomáson, amely utunkba akadt. Kéthónapja fekszik a kórházban, idegen földön élet és halál között. mialatt én, száz mértföldekre tőle, járom az Oceánt és sóvárogva nézem a sirályt, amely felé száll és lesem a szellőt, amely tőle jön. De magam rab vagyok. Tehetetlen rab.

Ma? Talán él, talán nem . . .

Chi lo sa?

Szép asszony a feleségem, uram, gyönyörű egy teremtes. Magas, szőke haju, sötét szemekkel, szende

arcu, galambszívű urasszony. Jó sorsban nőtt fel vagyonos kalmár volt az apja. Amikor hozzám jött, nekem is szép állásom volt: számtiszt voltam az „Erythrián”. Ha Rosina otthon marad, mint a többi tengerész felesége, küldhettem volna neki sok pénzt, sok szép ajándékot, s élhetett volna jólétben, vidáman, kényelem között. — — De ő nem tágitott. Velem jött minden utamra.

Azt mondom, uram, tengerészember feleségének otthon a helye. Mind megbánta, aki eddig magával vitte. Én is megbántam.

Dolga nem volt az asszonynak, s nem látott maga előtt egyebet, mint a tenger széles, nagy vizét, meg az eget, amelyen színes báránnyelűk játszadoztak. Sokszor azok sem. És Rosina elkezdett unatkozni. Már pedig szent Tamás, aki okos ember volt, régen megmondta, hogy az unatkozó asszony az ördöggel cimborál . . .

Nem mondhatok épen az asszonyra azért semmi rosszat! Csak azt tette, amit el nem kerülhetett. Ha nem voltam mellette, szórakozott a többiekkel. Diskurált, nevetgélt, játszott, pajzánkodott, mint a többi menyecske, akinek szépet tesznek a legények. Rosinát is körülvették a fiúk, s mókáztak vele, a hogyan már mi tengerészek mókázni szoktunk. És még incselkedtek velem, hogy féltékeny vagyok-e?

Bizony, uram, nem is járt az én eszem egyében, minthogy elhagytam ezt a szolgálatot s megyek oda, ahol a feleségemmel boldogan élhetek. De hova? Hová is mehetne az olyan ember, akinek a tengerhez nőtt a lelke?

Megmaradtam hát tengerésznek egy más hajón, kicsiny állásban, szerény jövedelemmel, rang nélkül, egyszerű hajóslegénynek. Mindezt csak azért, hogy enyém legyen a feleségem, csak az *enyém* egyedül.

A jó lélek beletörődött ebbe is. Nem bánta az eldobott vig életet, nem sajnálta az elhagyott kényelmet, az anyagi bőséget, a cifra rangot, a szép hivalt; az én nyugodtságom boldogságot öntött az ő szívébe is.

És egyszer — szent József napja volt — egyszer

csak azt mondja, hogy nagyon gyöngé. Szemei égtek, lábai inogtak, reszketett egész testében. Másnap,

harmadnap, negyednap — nincs jobban. Orvost hívok — Madonna mia! — kimondja, hogy: malária! Két hónap előtt volt ez, uram. Ma? Él e még — nem-e? Chi lo sa?

* * *

Besötétedett az idő s nyugot felől csunya szél fújt végig a vizeken. Már jó régen ingott a hajó, hogy csak úgy recsegték belé az árbócok. A kormányos felhuzatta a védő póznákat, kigyultak a jelzőlámpák és feszült izgalommal futkosott a légénység a fedélzeten, mint akik ösztönszerűleg érzik, hogy veszély készül. A szolgálat nem ösmeri a félelmet; fegyelmezett kötelességtudással várja sorsát mindenik. A matrózok helyeiken lesték a komandó szavát, mikor kell tömni a réseket, mikor kell szivattyuzni a becsapkodott tengervizet; hol kell kötözni törött árbócfát, hol kell megtámasztani a megrongált oszlopokat.

Csak egyetlen ember vesztette el hidegvérét, lármázott, hadonázott, futkosott összevissza, mint aki egészen elveszti a fejét. Giovani volt, a szobamester, az első kameriere.

Minduntalan a gépházba rohant. Olyan kétségbeesetten, olyan furcsán kérte a masiniszta, hogy fűtse jobban azt a kazánt, csak fűtse, ahogy tudja, hogy rohanjanak jobban, gyorsabban, előre... Mert neki nem szabad késnie, neki reggelre ott kell lenni Maltában, hogy azalatt, míg a hajó ott tartózkodik meglássa Rosináját. De ha késnek, ha elmulasztják a tartózkodási időt, hogyan láthassa meg!!

A hajó, az menetrend szerint jár. Ha megkésnek, hát csak fűtyülnek egyet s tartózkodás nélkül tovaindulnak egyenesen Afrikába. — És a viszont látás, amelyet 4 hónap óta vár, Rosina, akihez lelke egész erejével vágyakozik, Rosina, a felesége, nem lehet a kebelén — — —

A gépész fűtötte is a kazánt, a feszítő vizgőz majd szétvetette nehéz vasbörtönét! Csak úgy forogtak, örült sebességgel a csavarkerekek lapátai, és oldalaikon sisteregve tört meg a bős hullámok fehér taraja.

De a szél alább nem hagyott. Hiába erőlködött, hiába kapaszkodott a hajó, hogy irányát megtartsa: az elemek harcában elvesztették a csatát.

Reggel helyett dél lett mire Maltában kikötöttünk s a kapitány kiadta a parancsot, hogy a hajó egy félóra múlva indul tovább.

Ahogy podgyászommal cihelődöm, hogy a partra szállást elősegítsem, kopogás nélkül berohan hozzám Gio-

vani, sápadtan, arcában kikelve s zihálva kezd beszélni, mialatt nagy piros kendővel törülgeti homloka izzadságát.

— Uram, a feleségem... Strada Valetta... a kórház... én nem mehetek... barátom elvezeti... beszéljen vele...

— Meglesz, Giovanni.
 — Hogy él-e még . . . nem szenved . . . nem nélkülöz . . . Vannak-e körülötte . . . Van-e még pénze . . .
 — Segíték rajta, Giovanni.
 — Hogy megkapja-e leveleimet . . . hisz kéthetenkint megy a posta . . . írjon . . . nem . . . jöjjön vissza mielőbb. Naponta imádkozom a Madonnához, hogy segítse egészségéhez, vezesse vissza karjaimba . . . Oh, uram, mennyit szenvedek . . .
 — Hazaküldöm feleségét, Giovanni.

Háromszori bugás rezgett végig a kikötőn: a hajó indulásának jele volt. A gőzdaru csörömpölve huzta fel a láncokat: a komandó szava elhangzott és a hajó fekete bodros füstöt eresztve, fűrgén szelte az Oceán kékes hullámain. Ragyogó szép tavaszi nap volt: a délszaki színes lepkék boldogan játszadoztak és szerelmes kanári madarak csicsergő dala szállott a tiszta ég felé. — — —

* * *

Alig tudtam megtalálni a Giovanni feleségét. Egész délután bujtam érte az olasz negyed szűk sikátorait. Rosinát, a tengerész feleségét, aki beteg, nem ösmerte senki . . . Egy másik Rosinát azonban, aki ugyancsak osztrák tengerész felesége, de aki — épen nem beteg, azt meg akarták mutatni.

Kétkedve mentem vezetőm után. A külvárosban voltunk. Az alkonyi szellő kicsalta a népet az utcára s a fehér kóházak cifra erkélyein tunikás arabs

leányok hívalkodtak az utca legényeivel. Csoportokban sétáltak ezek. Többnyire idegen tengerészek, akik a hajóélet hosszú egyhangúsága után vágyakozással nézték a mulató helyek csalátlekeit. Itt spanyol leányok tánca hívta őket, ott olasz szépek zenéje csalogatta: szókék, barnák, fehérek, mulatók, pajzán kedvvel, szomjas szenvedélylyel. És a levegőben benne volt a tivornya szaga: az erős szeszek, a pipafüst csiklandozó illata . . .

Egyik rikító koresmában, végre vörös ruhás, angol katonákat látok, eszeveszett tivornyaközepe. Ajtója sem volt ennek a helyiségnek, úgy mulattak benne az emberek. A terem egyik sarkában valami vak koldus huzogatta a harmonikát. Részeg emberek rekedt hangja kíséri. Egyetlen egy nő van a teremben, festett arcu, bontott hajú, kacérszemű teremtés ott enyeleg épen a legcsunyább katona ölében, akinek torzonborz vörös szakállát simítja, fésülgeti . . .

És reám néz Carló a kisérőm: Tudja ki ez, Uram? Ez *Rosina*. Csodálkozik?! Eh, Signor Straniero, — ilyenek ők mindannyian! Cozi fan tutte!

Még soká künn bolyongtam a tengerparton hallgatva a hullámok dübörgő játékát. És mialatt a virágzó narancsfák hódító illata édesen ömlött el a langyos levegőben; mialatt a teli hold szelid fénye békét és szeretetet sugárzott az egész messze világra: elmélázva csak azon tűnődtem — Cozi fan tutte . . .

IFJUSÁG

A KOSZORUK

Irta **Fridrik Imre**

Feketébe vont szobában, fehér ravatalon fekszik a halott.

Ajka örökre lezárult, arcáról eltűnt a mosoly, s szemének fénye nem törhet keresztül a csukott szempillákon.

Hogy rövid ideig élt, a ravatalhoz támasztott fejfa, hogy sokat élt, képének barázdái mutatják.

És sorba érkeznek a koszoruk. Bizarr, szeszélyes virágfüzérék, nem a szomorú gyász, de pezsgő, forró élet tarka jelképezőin.

Az egyik csupa thearózsa, a másik piros szegfű, a harmadik jázmin.

És a hosszú, lelógó szalagokon sehoh — ki küldte őket. Csak «az én drága» — «az én egyellen» — «az én örökszép Kálmánomnak.»

S mégis mennyit beszélnek ezek az utolsó névtelen levelek!

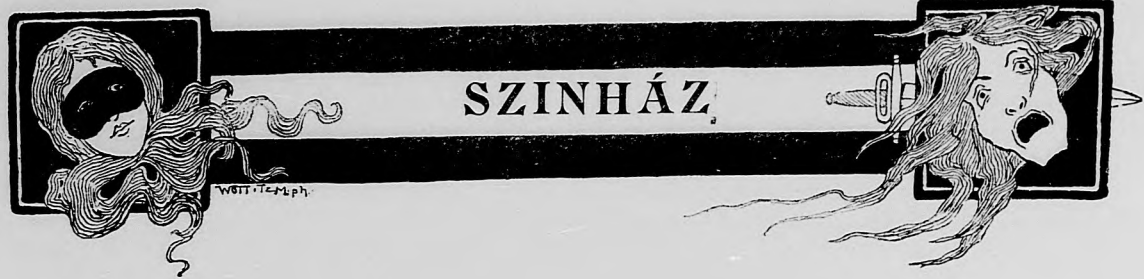
A thearózsa magához vonta, elbűvölte, a piros szegfű feltűzelte ifjú vérét s a jázmin mámorossá tette, elbódította. Ebben a kábult érzéki harcban pusztult el előbb a lelke, azután a teste.

Mellettük egy ici-pici koszoru. Gyöngyvirág és ibolyaszálak ölekeznek egymásba. Olyan kicsi az egész, mintha csak meg kellett volna előbb számlálni az apró virágokat, hogy kifussa a titokban gyűjtött garasokból. Szalagja is egyszerű, de rajta egy drága név «Jolán.»

S én felemelem ezt a tiszta koszorút, s messzire viszem a többitől. Mintha vad tivornyázók közé tévedt ártatlan leányt vezetnék ki a szabadba.

Odateszem közel a halott fejéhez. Hadd lehelje végső esőkját annak ajakára, akit megölték a thearózsa, a piros szegfű, meg a jázmin.

Nemzeti színház

Kiváltságok. Még a tavaszon (májusban) történt, hogy Firenzéből csomag érkezett a Nemzeti Színház címére. A csomagban az a darab volt, melyet csütörtökön este mutattak be. A kísérő levélben a szerző: *Somorjay (Stein) Artur* arra kérte az igazgatóságot, hogy a darabot lehetőleg még ebben az évadban adja elő. A fáma bizonyos elégikns részletekről is tudott, de biztos alapon konstafálhatjuk, hogy azokról a levélben szó nem volt, tehát az sem áll, mintha a bírálatot ezek a részletek hármikép is befolyásolták volna. Elfogadták a darabot, mivel szép tehetség nyomait fedezték fel benne és mi most, miután láttuk a darabot, igazat adunk a bírálatnak. A szerző kerek, folyékony nyelven ír és alakjait ügyesen, sőt helylyel-közel szellemesen beszélgeti. Olyan kvalitások, melyek tekintve, hogy a szerző még igen fiatal ember (a huszas évek elején tart), megérdemlik a buzditást. Jó tulajdonságaiért elnézhetjük a tárgyválasztás és a technika kezdetleges voltát: A helyzet, melyet színpadra vitt, nem nagyon érdekes, újnak sem új. A fiatal férj kalandok után futkos, a hiszékeny fiatal feleség a szomszéd szobából meghallja, mikor a férj barátjának a kilátásban levő pásztor-órával dicsekszik, felháborodik, kiront, lehordja és — elfut a mamájához. Hogy a férj csélcsap életmódját azzal menti — hogy ír, akinek minden szabad, az nem változtat a dolgon, mert a milyen a legény, bizonyos, hogy akkor is ugyanazt tenné, ha nem ír, hanem teszem szappangyáros volna. Sulyos hiba, hogy az asszonyka közvetlenül az összeütközés előtt szemünk láttára késő este együtt vacsorázik a házi-barátjával, ennek a garszon-lakásán és ott úgy viselkedik, hogy ha nem történt baj, ez tisztán a házi-barát tulságos — hogy is mondjam — önmérsékletén mult. Ez sokat leront abból a hatásból, melyet az asszony felháborodásának reánk gyakorolnia kellene. A férjet (Létai Pált) *Dezső*, a feleséget (Márlát) *Császárné*, a házi barátot (Barát Gábor) *Mihályfi* személyesítette, mind a hárman kitünően. A szerző nem volt jelen, csupán szülei gyönyörködtek a buzditó tetszésben, melylyel az előkelő közönség a kísérletet fogadta. Az egyfelvonásos ujdonság után „*Alfonz ur*” ment, melyben *Hegyesi Mari* asszony lépett föl először több hónapi gyöngékedése után. A közönség sűrű tapsokban adott kifejezést a viszontlátás örömének.

A „*Cimzetes feleség*” bemutatója nagy sikert hozott. Általános volt a vélemény, hogy az előadás minden tekintetben méltó volt a Nemzeti színház legszebb hagyományaihoz. Rég nem volt része az ország első színpadának a sajtó oly egyhangú elismerésében, mint ezuttal. *Török Irma* (Françoise) nagyot szökött a kritika és a közönség szemében. Alakítását már előző számunkban méltattuk, itt csak konstafáljuk, hogy a közfelfogás véleményünket szankcionálta. Nyílt színen többször is kapott tapsot, a második felvonás végén pedig gyönyörű ezüstkoszorúval kezében jelenhetett meg — legalább hatszor — a lámpák előtt. *Helvey Laura* (Helén) a harmadik felvonásban keltett legnagyobb hatást. El kell ismernünk, hogy társalgása az első felvonásban diszkrétebb volt, mint a főpróbán. *Bercsényi* (Manneville) mesteriábrázolást nyújtott. Egytől-egyig „kihozta”, sőt meg is szerezte a finomságokat, a melyeket a szerző ebben az alakban elrejtett. Igazi remeklés volt. *Császár* (Renneval) különösen a második felvonásban, *Paulayné* (Guilleronné) nagyon jók voltak. Ha a külső hatás nem állt arányban a darab és az előadás értékével, melyet mindenki elismert, vagyis ha nem volt ugynevezett „zajos” siker, ez annak tulajdonítható, hogy a közönség az efféle szubtilitásoktól meglehetősen elszokott s a sok lármás darab után kissé nehezen találta magát bele a hangulatba. Főleg ennek — és nem az előadásnak — tudandó be, hogy az első felvonásból sok szép részlet elveszett, mert a közönség a hagyományos mozgolódások miatt egyszerűen nem hallotta. A színpad azonban fokokint magához emelte a hallgatóságot, amit az első felvonás végétől egyre fokozódó tetszés bizonyított. Lovakat nem fogtak ki az előadás végén, de a jelen voltak kétharmad része azzal a gondolattal távozott, hogy ezt a darabot többször is megnézi. Ez legjobb kritikája az előadásnak, melyre a Nemzeti színház méltán büszke lehet.

— mp —

Népszínház

Kurucfurfang. (A népszínházi bizottság által 100 arannyal jutalmazott 3 felvonásos népszínmű dalokkal és táncokkal, Rákócy korából. Írta ifj. *Bokor József*.) A mai népélet a mocsai eselben nyilatkozott meg. A hősök fegyházból kikerült emberek; a bíró, jegyző, meg a csendőr pedig, akik nélkül alig képzelhető el népszínmű-esemény, hóhérai a népnek.

Ennek az egész országra szóló eseménynek összes szereplőiben annyi emberséget s nemes jellemet sem találunk, mint amennyit az utolsó, színpadon szereplő falusi baktértől is elvárunk. A népelet dekadenciájában kell keresnünk a népszínmű irodalom nagy hanyatlásának okát. A kenyérszerzés terhes munkája minden erkölcsi lélettől elvonja a népet s ha itt-ott megnyilatkoznék mégis az ősi virtus, ott terem a kakastollas csendőr, a szilaj indulatok megfélékezője. A vagyonos parasztot megszállja az urhatnámság, a szegényt a rossz indulat s mindketten egyformán tiltakoznak a választási fuvardíjak leszállítása ellen.

Csak itt-ott, kevés rejtett helyen él még érintetlenül a tiszta néperkölc, de a mai modern irányzat művelői valójában több érdekességet lelnek a nagyvárosi élet salakjában, mint a romlatlan falusi nép puritán erkölcsében.

Ifj. Bokor József visszament a dicsőséges Rákócya-korba népet keresni és ráakadt az uraságra, a hadakozó, szerelmeskedő, ármánykodó nemességre. Nem is igazi népszínmű a *Kurucfurfang* és ha én népszínházi bizottság vagyok, nem is adom ki a szerzőnek a 100 arany pályadíjat, amelylyel a pusztulásnak indult népszínműirodalmat kellene lábra segíteni. Ellenben, ha színigazgató vagyok, okvetlen előadatom Bokor József darabját, mert előadás alatt senki sem szokta kutatni, drámának, operettnak vagy népszínműnek nevezi-e a szerző művét.

Tetény kuruckapitány (*Szirmai*) hazatár a harcból és *Bedő* nevű őrmesterének (*Vidor*) a feleségétől tudja meg, hogy Jókó várába holt hírét hozták már és menyasszonyát, a szépséges *Ilona* várkisasszonyt (*Bárdi Gabi*) a vén, pénzvágó *Bögözy Lőrinc* (*Németh*) jegyezte el. A kuruckapitány erre a furfangos *Bözsi* asszony (*Blaháné*) tanácsára csellel szerzi vissza menyasszonyát. *Bözsi* asszonyt egy dussgazdag s túsul magukkal hozott morva leánynak mutatta be Jókó várában és fölholdatta oda a sok rablott kincset is, mint a leány hozományát. A pénzvágó de tönkre jutott *Bögözy Lőrinc* szívesen engedti át *Ilonát* *Teténynek* csak hogy ő a dussgazdag morva leányt vehesse feleségül. Megállapodnak is, hogy éjjel titokban egybekelnek az erdei kápolnában. Ámde *Bözsi* asszony álrüháját az utolsó órában *Bögözy* uram öreg gazdasszonyára — *Borbálára* (*Csatai*) adja fel, akivel *Bögözy* az éji homályban meg is esküszik. A póruljárt hozományvadást persze az utolsó jelenésben az összes szereplők kinevetik s ez mindenesetre látványos, mozgalmas befejezés.

Ezt a kis történetet óriási rutinnal vitte a szerző aszínpadra. Az első felvonás végén gyönyörű parasztlakodalmat mutat be, a másodikban a kapitány két egybe arájával. A várudvaron fáklyákkal kezükben járják festői öltözékű kuruc daliák és bájos hajadonok a palotást. E közben lóháton megjelenik a fejedelem futára, majd *Cinka Panni* kesergő hegedűje szólal meg a vár faláról. A harmadik fel-

vonás kacagató jelenetekkel van tele és az egész darabon végig szól a tárogató és rezege a cimbalom. A Káldy-féle kurucnóták legbájosabbjait vette be a szerző darabjába.

A szereplők egytől-egyig nagy igyekezettel és látható pompás hangulattal juttatták érvényre a Kurucfurfang számos szépségét; a rendezés is kifogástalanul korrekt, sőt néhol pazarul fényes is volt és a nagy sikerhez föltétlenül hozzájárult a színház áldozatkészsége is, amelylyel ezt a darabot színpadra hozta.

I—s.

A filharmóniai társaság III-ik hangversenye. (1899. decz. 6-án.) Másodizben is eljött hát hozzánk Wagner Szigfrid ur, hogy eldirigáljon egy filharmónikus hangversenyt.

Most is, mint első szereplése alkalmával, Beethoven, Wagner Rikárd és Liszt műveiből került ki a nagyszabású műsor, megtoldva azonban ezuttal a magaszerezett „Bärenhäuter“ opera nyitányával. Mert mint atyja, úgy Wagner Szigfrid sem éri be a karmesteri babérokkal, de buzgón verseng a zeneköltői pálmáért is.

Közönségünk mindkét minőségben jól, sőt kitüntetéssel fogadta a fiatal embert. Mint dirigens — konstatalnom kell — az „Egmont“-nyitányt lapossá tette nehézkességével. a többi művet — a Szigfried-idyllt, a szellemes Mefisztó-keringőt, a VII-ik Beethoven-szimfóniát jobban, de különösebb ötletesség nélkül — vezényelte.

A mi pedig a zeneszerzőt illeti: lesz még alkalmunk annak idején nyilatkozni, mikor „A pernahajder“ az operaházban a maga teljességében fog színpadra kerülni.

Hb

Csillag Terézről az a hír keringett, hogy nem ujtja meg a szerződését. Ugy értesülünk, hogy a híresztelésnek semmi komoly alapja nincs. A művészno szerződése csak egy év múlva jár le, szerződésének kérdése napirendre sem került s így természetesen nem is volt alkalmunk a művészno nek azokra a nyilatkozatokra, amelyeket neki tulajdonítottak.

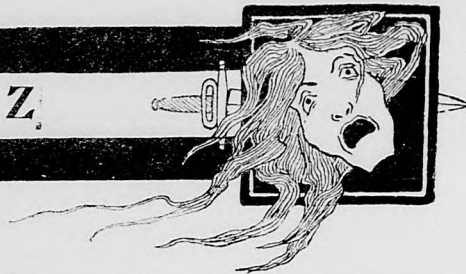
Vörösmarty születésnapja elmúlt anélkül, hogy a Nemzeti színház a szokásban volt ünnepi előadással szolgált volna. Ezért egy-két lap szemrehányással illette a színház vezetőségét. Részünkről nem esatlakozunk a felszólalásokhoz, mert okunk van hinni, hogy ez a magyar klasszikus ezentul nemcsak köteles kegyelethől fog szóhoz jutni az ország első színpadán. Ami mindenesetre méltóbb megbecsülése lesz Vörösmarty szellemének.

A várszínházban csütörtökön adták először a *Cimzetes feleség*-et, ugyanolyan tetszéssel, mint a Nemzetiben. Csak Beresényi ur alakítása volt kissé halványabb, ami kétségkivül a művész indiszpozíciójának tudandó be.

SZINHÁZ

Nemzeti színház

Kiváltságok. Még a tavaszon (májusban) történt, hogy Firenzéből csomag érkezett a Nemzeti Színház címére. A csomagban az a darab volt, melyet esütörtökön este mutattak be. A kísérő levélben a szerző: *Somorjay (Stein) Artur* arra kérte az igazgatóságot, hogy a darabot lehetőleg még ebben az évadban adja elő. A fáma bizonyos elégikns részletekről is tudott, de biztos alapon konstatalhatjuk, hogy azokról a levélben szó nem volt, tehát az sem áll, mintha a bírálatot ezek a részletek bármiképp is befolyásolták volna. Elfogadták a darabot, mivel szép tehetség nyomait fedezték fel benne és mi most, miután láttuk a darabot, igazat adunk a bírálatnak. A szerző kerek, folyékony nyelven ír és alakjait ügyesen, sőt helylyel-közel szellemesen beszélte. Olyan kvalitások, melyek tekintve, hogy a szerző még igen fiatal ember (a huszas évek elején tart), megérdemlik a buzdítást. Jó tulajdonságaiért elnézhetjük a tárgyválasztás és a technika kezdetleges voltát: A helyzet, melyet színpadra vitt, nem nagyon érdekes, ujnak sem új. A fiatal férj kalandok után futkos, a hiszékeny fiatal feleség a szomszéd szobából meghallja, mikor a férj barátjának a kilátásban levő pásztor-órával dicsekszik, felháborodik, kiront, lehordja és — elfut a mamájához. Hogy a férj eszécsap életmódját azzal menti, hogy ír, akinek minden szabad, az nem változtat a dolgon, mert a milyen a legény, bizonyos, hogy akkor is ugyanazt tenné, ha nem ír, hanem teszem szappangyáros volna. Súlyos hiba, hogy az asszonyka közvetlenül az összeütközés előtt szemünk láttára késő este együtt vacsorázik a házi-barátjával, ennek a garszon-lakásán és ott ugy viselkedik, hogy ha nem történt baj, ez tisztán a házi-barát tulságos — hogy is mondjam — önmérsékletén mult. Ez sokat leront abból a hatásból, melyet az asszony felháborodásának reánk gyakorolnia kellene. A férjet (Létai Pált) *Dezső*, a feleséget (Mártát) *Császárné*, a házi barátot (Barát Gábor) *Mihályfi* személyesítette, mind a hárman kitűnően. A szerző nem volt jelen, csupán szülei gyönyörködtek a buzdító tetszésben, melylyel az előkelő közönség a kísérletet fogadta. Az egyfelvonásos ujdonság után „*Alfonz ur*” ment, melyben *Hegyesi Mari* asszony lépett föl először több hónapi gyöngékedése után. A közönség sűrű tapsokban adott kifejezést a viszontlátás örömének.

A „*Cimzetes feleség*” bemutatója nagy sikert hozott. Általános volt a vélemény, hogy az előadás minden tekintetben méltó volt a Nemzeti színház legszebb hagyományaihoz. Rég nem volt része az ország első színpadának a sajtó oly egyhangu elismerésében, mint ezuttal. *Török Irma* (Françoise) nagyot szökött a kritika és a közönség szemében. Alakítását már előző számunkban méltattuk, itt csak konstataljuk, hogy a közfelfogás véleményünket szankcionálta. Nyílt színen többször is kapott tapsot, a második felvonás végén pedig gyönyörű ezüstkoszorúval kezében jelenhetett meg — legalább hatszor — a lámpák előtt. *Helvey Laura* (Helén) a harmadik felvonásban kellett legnagyobb hatást. El kell ismernünk, hogy társalgása az első felvonásban diszkrétebb volt, mint a főpróbán. *Bercsényi* (Manneville) mesteriábrázolást nyújtott. Egytől-egyig „kihozta”, sőt meg is szerezte a finomságokat, a melyeket a szerző ebben az alakban elrejtett. Igazi remeklés volt. *Császár* (Renneval) különösen a második felvonásban, *Paulayné* (Guilleronné) nagyon jók voltak. Ha a külső hatás nem állt arányban a darab és az előadás értékével, melyet mindenki elismert, vagyis ha nem volt ugynevezett „zajos” siker, ez annak tulajdonítható, hogy a közönség az efféle szubtilitásoktól meglehetősen elszokott s a sok lármás darab után kissé nehezen találta magát bele a hangulatba. Főleg ennek — és nem az előadásnak — tudandó be, hogy az első felvonásból sok szép részlet elveszett, mert a közönség a hagyományos mozgolódások miatt egyszerűen nem hallotta. A színpad azonban fokonykint magához emelte a hallgatóságot, amit az első felvonás végétől egyre fokozódó tetszés bizonyított. Lovakat nem fogtak ki az előadás végén, de a jelen voltak kétharmad része azzal a gondolattal távozott, hogy ezt a darabot többször is megnézi. Ez legjobb kritikája az előadásnak, melyre a Nemzeti színház méltán büszke lehet.

—mp—

Népszínház

Kurucfufang. (A népszínházi bizottság által 100 aranynyal jutalmazott 3 felvonásos népszínmű dalokkal és táncokkal, Rákócy korából. *Irta ifj. Bokor József*.) A mai népelet a mocsai esetben nyilatkozott meg. A hősök fegyházból kikerült emberek; a bíró, jegyző, meg a csendőr pedig, akik nélkül alig képzelhető el népszínmű-esemény, hóhérai a népnek.

Ennek az egész országra szóló eseménynek összes szereplőiben annyi emberséget s nemes jellemet sem találunk, mint amennyit az utolsó, színpadon szereplő falusi baktértől is elvárunk. A népélet dekadenciájában kell keresnünk a népszínmű irodalom nagy hanyatlásának okát. A kenyérszerzés terhes munkája minden erkölcsi lélettől elvonja a népet s ha itt-ott megnyilatkoznék mégis az ősi virtus, ott terem a kakastollas csendőr, a szilaj indulatok megfélemezője. A vagyonos parasztot megszállja az urhatnamság, a szegényt a rossz indulat s mindketten egyformán tiltakoznak a választási fuvardíjak leszállítása ellen.

Csak itt-ott, kevés rejtett helyen él még érintetlenül a tiszta néperkölc, de a mai modern irányzat művelői valójában több érdekességet lelnek a nagyvárosi élet salakjában, mint a romlatlan falusi nép puritán erköléseiben.

Ifj. Bokor József visszament a dicsőséges Rákócya-korba népet keresni és ráakadt az uraságra, a hadakozó, szerelmeskedő, ármánykodó nemességre. Nem is igazi népszínmű a *Kurucfurfang* és ha én népszínházi bizottság vagyok, nem is adom ki a szerzőnek a 100 arany pályadíjat, amelylyel a pusztulásnak indult népszínműirodalmat kellene lábra segíteni. Ellenben, ha színgazgató vagyok, okvetlen előadatom Bokor József darabját, mert előadás alatt senki sem szokta kutatni, drámának, operettnak vagy népszínműnek nevezze-e a szerző művét.

Tetény kuruckapitány (*Szirmai*) hazatár a harcból és *Bedő* nevű őrmesterének (*Vidor*) a feleségétől tudja meg, hogy Jókó várába holt hírét hozták már és menyasszonyát, a szépséges *Ilona* várkisasszonyt (*Bárdi Gabi*) a vén, pénzvágó *Bögözy Lőrinc* (*Németh*) jegyezte el. A kuruckapitány erre a furfangos *Bözi* asszony (*Blaháné*) tanácsára esellel szerzi vissza menyasszonyát. Bözi asszonyt egy dús gazdag s túsul magukkal hozott morva leánynak mutatta be Jókó várában és fölholdatta oda a sok rablott kincset is, mint a leány hozományát. A pénzvágó de tönkre jutott *Bögözy Lőrinc* szívesen engedi át Ilonát Teténynek csakhogy ő a dús gazdag morva leányt vehesse feleségül. Megállapodnak is, hogy éjjel titokban egybekelnek az erdei kápolnában. Ámde Bözi asszony álruháját az utolsó órában *Bögözy* uram öreg gazdasszonyára — *Borbálára* (*Csatai*) adja fel, akivel *Bögözy* az éji homályban meg is esküszik. A póruljárt hozományvadaszt persze az utolsó jelenésben az összes szereplők kinevetik s ez mindenestre látványos, mozgalmass befűjezés.

Ezt a kis történetet óriási rutinnal vitte a szerző aszínpadra. Az első felvonás végén gyönyörű parasztlakodalmat mutat be, a másodikban a kapitány kél egybe arájával. A várudvaron fáklyákkal kezűben járják festői öltözékű kuruc daliák és bájos hajadonok a palotást. E közben lóháton megjelenik a fejedelem futára, majd Cinka Panni kesergő hegedűje szólal meg a vár faláról. A harmadik fel-

vonás kacagtató jelenetekkel van tele és az egész darabon végig szól a tárogató és rezege a cimbalom. A Káldy-féle kurucnóták leghájosabbjait vette be a szerző darabjába.

A szereplők egytől-egyig nagy igyekezettel és látható pompás hangulattal juttatták érvényre a Kurucfurfang számos szépségét: a rendezés is kifogástalanul korrekt, sőt néhol pazarul fényes is volt és a nagy sikerhez föltétlenül hozzájárult a színház áldozatkészsége is, amelylyel ezt a darabot színpadra hozta.

I-s.

A filharmóniai társaság III-ik hangversenye. (1899. decz. 6-án.) Másodizben is eljött hát hozzánk Wagner Szigfrid ur, hogy eldirigáljon egy filharmónikus hangversenyt.

Most is, mint első szereplése alkalmával, Beethoven, Wagner Rikárd és Liszt műveiből került ki a nagyszabású műsor, megtoldva azonban ezuttal a magaszertett „Bärenhäuter“ opera nyitányával. Mert mint atyja, ugy Wagner Szigfrid sem éri be a karmesteri babérokka, de buzgón verseng a zene-költői pálmáért is.

Közönségünk mindkét minőségben jól, sőt kitüntetéssel fogadta a fiatal embert. Mint dirigens — konstataínom kell — az „Egmont“-nyitányt lapossá tette nehézkességével, a többi művet — a Szigfried-idyllt, a szellemes Mefisztó-keringőt, a VII-ik Beethoven-szimfóniát jobban, de különösebb ötletesség nélkül — vezényelte.

A mi pedig a zeneszerzőt illeti: lesz még alkalmunk annak idején nyilatkozni, mikor „A pernahajder“ az operaházban a maga teljességében fog színre kerűlni.

Hb

Csillag Terézről az a hir keringett, hogy nem ujítja meg a szerződését. Ugy értesűlünk, hogy a híresztelésnek semmi komoly alapja nincs. A művésznő szerződése csak egy év mulva jár le, szerződésének kérdése napirendre sem kerűlt s így természetesen nem is volt alkalma a művésznőnek azokra a nyilatkozatokra, amelyeket neki tulajdonítottak.

Vörösmarty születésnapja elműlt anélkül, hogy a Nemzeti színház a szokásban volt ünnepi előadással szolgált volna. Ezért egy-két lap szemrehányással illette a színház vezetőségét. Részűnkrol nem esatlakozunk a felszólalásokhoz, mert okunk van hinni, hogy ez a magyar klasszikus ezentul nemcsak köteles kegyeletből fog szóhoz jutni az ország első színpadán. Ami mindenestre méltóbb megbecsűlése lesz Vörösmarty szellemének.

A várszínházban csűtörtökön adták először a *Cimzetes feleség*-et, ugyanolyan tetszűssel, mint a Nemzetiben. Csak Beresényi ur alakítása volt kissé halványabb, ami kétségkűvűl a művész indiszpozicójának tudandó be.

A NEMZETI SZALON MEGNYILT. Ez nemcsak viszonylagosan érdekes esemény, hanem művészeti szempontból is feltétlenül az. A Nemzeti Szalon a magyar művészet győzelmének a hirdetője és egyúttal bizonyítéka annak, hogy a művészek tévedését, melyet évek hosszú sorának mesterségesen táplált elfogultsága bénított meg, helyes irányba sikerült terelniük azoknak, a kik nemcsak a jó pajtásokat tartják művészeknek. Friss levegő és megtisztult felfogás érvényesül a termekben, a hol a Nemzeti Szalon művészeinek alkotásai gyönyörködteik a szemlélőt. A miniszter elismerése sem az a sablon itt, a melynek vezetése mellett szólal meg a lelkesedés. Ennek a szalonnak a jövője biztos, mert jelen fényes és multját a lelkesedés szentesítette. Az eredmény egy fényes csata babérja. Leveleiből juttatunk mindenkinek, a mint megilleti. Visszatérünk a szép tárlatra. Z

SZERESD FELEBARÁTODAT. Egy volt országgyűlési képviselő állt a minap bírái előtt. Szecsődy Kálmán hivatali hűtlenséggel vádolták és a tanuk szemébe is mondták bűnösségét. A vádlott pedig sorra cáfolgatta a tanuk vallomását, de azok a gyakorlott bírák tisztán látták maguk előtt az igazságot. Szecsődy Kálmán bűnös volt. És mégis... Mintha egy nagy kijelentését elhitte volna neki mindenki. Szecsődy Kálmán nagyon jószívű ember volt; sőt vétett az írás ellen is, mert jobban szerette felebarátait, mint

önmagát. Szemeire kiült a dac, amikor a multjáról beszélt:

— Jobban szerettem felebarátaimat, mint önmagam! Ezért a bűnömért mindenemet elveszítettem. Szecsődy Kálmánnak két bűne volt tehát. Az egyikért most ítéltek börtönre, a másikért rég el kellett volna zárni oda, ahol már volt egy izben — az örültek házába.

Utazás Párisba

Alább két utirányt mutatunk be olvasóinknak. Az egyik a Rivierára vezető legolesőbb és legkényelmesebb menetrendet mutatja meg. A másik pedig Párisba vezet Olaszországon át. Ezen utvonalon általánosan ajánlható nemcsak azért, mert alkalmuk nyílik egyúttal felső Olaszország legszebb városait meglátogatni, de kiválóan előnyössé válik azért, hogy a P. L. M. francia legelső vasúttársaság vonalait használhatják, a melyek közvetlen kocsik, a berendezés kényelme, a menet gyorsasága s a tarifák olcsósága folytán általános közkedveltségnek örvendenek. Reméljük azért, hogy olvasóközönségünknek szolgálatot teszünk, ha a küszöbön álló párisi kiállítás alkalmából a legalkalmasabb utirányokra figyelmét felhívjuk.

Chemin de fer de Paris a Lyon et a la Méditerranée Budapestről—Párisba.

I. Velence—Turin—Lyon-on át:

Budapest déli vaspálya	indul	800	este
Triest	érk.	8 ²⁵	reg.
Cormons (olasz határ)	"	10 ²⁵	"
Velence	"	2 ¹⁵	"
Milano	"	7 ³⁵	"
Turin	"	11 ⁰⁰	este
— Menettartam Budapest—Turin 27 óra. —			
Közvetlen kocsi a D. V. budai pályaudvaráról Velenczébe.			

Turin	indul	2 ¹⁰	d. u.
Modane (francia határ)	érk.	5 ⁴⁰	"
Lyon	"	11 ⁵⁰	"
Paris, lyoni pályaudvar	"	6 ⁵⁷	reggel
— Menettartam Turin—Paris 17 óra. —			
Közvetlen kocsi, étkező- és háló-kocsi a P. L. M. vonalán Turintól Párisig.			

II. Velence—Genua—Marseille—Lyon-on át:

Budapest keleti pályaudvar	indul	7 ¹⁵	reggel
Fiume	érk.	7 ²⁵	este
Fiume, hajóval	indul	8 ⁰⁰	"
Velence	érk.	7 ⁰⁰	reggel
— Menettartam Budapest—Velence 24 óra. —			

Velence	indul	8 ⁴⁵	reggel
Verona	érk.	11 ⁰²	"
Milano	"	2 ²⁵	"
Genua	"	6 ⁴⁵	"
San Remo	"	11 ²⁵	"
Ventimiglia (francia határ)	"	12 ⁰⁰	éjjel
— Menettartam Velence—Ventimiglia 17 ¹ / ₄ óra. —			

Csatlakozó vonatok a francia Rivierán*)

	Express 54.			Rapid 1.		Express 8.		Express 50.			Express 42.			Rapid 2.
	1.	2.	3.	1.	2.	1.	2.	1.	2.	3.	1.	2.	3.	1.
Vintimille ind.	630	213	905	603	1145	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Menton	652	239	927	625	1208	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Monte-Carlo	705	252	940	644	1221	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nice	755	338	1030	735	1259	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cannes	847	421	1118	824	146	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Toulon	1132	708	152	1118	431	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Marseille	127	831	323	112	612	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Avignon	—	1021	534	345	846	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lyon	—	146	932	955	153	226	—	—	—	—	—	—	—	—
Dijon	—	438	125	253	—	516	—	—	—	—	—	—	—	—
Laroche	—	647	350	615	—	725	—	—	—	—	—	—	—	—
Paris ér.	—	915	614	920	—	1000	—	—	—	—	—	—	—	—

*) Lásd II. táblázatot. — Háló- és étkező-kocsik a P. L. M. vonalán Ventimiglia, Marseille és Páris között.

Irodalom

Vándoruton. *Fülei-Szántó Lajos könyve.* Megszoktuk már, hogy karácsonykor, amikor minden valamire való íróember kötetet ad ki, sok hirtelen összerótt könyvet kapjunk kézbe. Meglátszik rögtön, hogy a mű csak néhány kiválóbb novella vagy vers kedvéért lát napvilágot és a terjedelem érdekében nem átalja a szerző könyvét kevésbé sikerült dolgokkal kiváltátni. Fülei-Szántó Lajos, aki nem fiatal poéta, most adta ki az első verskötetét. Vaskos könyv ugyan, de nem találunk benne egyetlen sort sem, a mely nem volna igazi költői alkotás, amely nem volna méltó arra, hogy megörökíttessék a magyar irodalomban.

Fülei-Szántó Lajos a régi poéták közül való; azok közül, akiknek melegen érző szívük, minden szépért s nemesért rajongó lelkületük van. Megéneklí a hazát, a természetet, a családi tűzhelyt; bájos történeteket, kedves gyermekmeséket mond el dalban. Költeményei oktatnak, lelkesítenek, szórakoztatnak és gyönyörködtetnek; van bennük gondolat, erő és szív. Formájuk tekintetében is csak dicséretet mondhatunk róluk; könnyedén pergő minden egyes verse, egyik sem nehézkes vagy erőltetett technikájú. Kapható 1 frtért a szerzőnél *Csengery-utca 51. sz. a.*

Felelős szerkesztő és laptulajdonos RUDNAI GYÖZÖ

Márkus Samu könyvnyomdája Budapest

* Szenzációs *

olesó bevásárlási forrás hölgyek részére

EGY frtért a következő pipere cikkeket: 1 üveg valódi bel- vagy külföldi illatszert; 1 drb toilette-szappant; 1 drb hajbetétet; 1 drb hajhálót. Ha a fenti cikkekre nem volna szüksége, úgy rendeljen 4 db oly tárgyat, melyre szüksége van, ugyszintén urak részére is.

Minden hölgynek nélkülözhetlen az **Újdonság!**

„Irménos” hajfogó

Drbja 1 korona. Bel- és külföldi szabadalom. Az „Irménos” hajfogó teljesen fölöslegessé teszi a hajnak az összekötését és minden hajfonatot biztosan tart. A nagy arany éremmel díjazva. — Minden nemű hajmunkákat, bel- vagy külföldi illatszereket 30 százalék engedély mellett pontosan szállítok. — Vidéki megrendeléseket azonnal esz- — közöl 1.15 kr. utánvét mellett —

Dobé Nándor Budapest Nefelejts-utca 27.

Uri-, női- és színházi fodrász. — Illatszertár.

Illat és minőség szabad választás, az áru meg nem felelése esetén a pénzt visszaküldöm.

A Művészvilág rendkívül diszes, művészi és irodalmi becsü karácsonyi számára már most felhívjuk a közönség figyelmét. A magyar irodalom és művészet legkiválóbb alakjai fognak a karácsonyi számban közreműködni. A Művészvilág ujonnan belépő előfizetői ingyen kapják ezt az értékes ajándékot.

H AJFIATALÍTÓ
biztos és kipróbált szer őszhaj, fejkorpa, hajhullás ellen; negyedliteres üveg 1 frt 50 kr.
FÜLÖP GY.-né! (ezelőtt Török K.)
Budapest, Kálvin-tér 3. szám, I. em. 7
Főraktár Budapesten Török Józsefnél

Hol mérik a jó bort?

Gyönyörű .. kerthelyiség

Bleier Nándor-féle vendéglő és kávéházban

Hungária-körút és külső Kerepesi-út sarkán

a Stefánia-út torkolatánál

Kapható mindenkor jó magyaros étel, eredeti jó borok friss sörrel. — A kávéházban a legjobb meleg- és hűsítő-italok, fagyalt, jegeskávé stb. szolgáltatnak ki Naponta kitünő női zenekar hangversenyez.

**WÖTTITZ
MANFRÉD**

BUDAPEST VI., KIRÁLY-UTCA 30. SZ.

TELEFON

18-29. SZ.

REPRODUKÁLO - MŰINTÉZET

◇ ◇ FOTO-CINKOGRÁFIA ◇ ◇

AUTOTIPIA

FOTOTIPIA

KEMIGRÁFIA

4-SZINŰ NYOMÁS

FOTOLITOGRÁFIA

Pál apostol levelei

Regény

(18)

Irta Krúdy Gyula

Igen büszke lett és mellét kifeszítette.

— Megyünk rohamban, — szólt hősiesen és katonásan tiszteleggett. Hanem egyszerre összehuzta a száját és mély aggodalommal fordult Murákhoz:

— De, természetesen, bajtárs, az őrnagy ur nem tudja meg, hogy én is eljártam ügyében. Még megharagudnék az őrnagy ur, hogy egykori őrmestere ennyire tolakodó.

Murák ezalatt felhuzta a kabátját, amin százesztendőnek a pora szürkült, valamint kemény köcsöskalapját is a fejére eresztette, ami nyomban a füléig esett. Nagy bőrkezttyüket huzott fel és óvatosan, — mintha az ellenség már itt leskelődne az utcáson, — kilépett a házból Péter őrmester társaságában.

Az előrehaladásban az óvatossághoz ragaszkodtak továbbra is. Csendesen mentek az utcákon és Péter őrmester igen boldog volt, hogy barátjával együtt mehet, bár az a gondolat néha bele-belekapott a lelkébe, hogy barátja tán szégyeli magát az ő kopottas külseje mellett.

Délután volt. Mélázó, hideges novemberi idő, amikor a zsindelytetők már fényesednek és a fák komoran és meztelenül feketélnek, amint sorban állanak a házak előtt.

A fogadónál, a hova lépéseiket irányozták, tanácskozássra megállottak.

Elhatározták elsősorban, hogy

mind a ketten bemennek a levéllel (az őrnagy és Ágneske érdekét védeni kell,) — aztán összetartva megvédik a zászlót, ha török-szakad.

A grádicson Murák ment előre, Péter őrmester mögötte bicegett. Murák izgatott volt, de Péter őrmester szintén. Kopogtattak az ajtón. Nem felelt senki. Murák a kilincsre tette a kezét, lenyomta és a kinyíló ajtón benyomult. Mögötte Péter őrmester.

A szobában az ablak előtt egy halovány arcú férfi ült karosszékében: Prinyi Pál volt.

Pál csudálkozva nézte látogatóit. Murák előrelépett és nagy-szerűen meghajta magát, bemutatkozott.

— Én Murák János vagyok. Szentpétery Lajos köz- és váltó-ügyvéd ur segédje.

Ekkor félrelépett Murák és barátját tolta előre.

— Van szerencsém bemutatni barátomat, Kovács Pétert, őrmester a 6-ik zászlóaljban.

Az őrmester katonásan tisztelgett.

Murák ekkor kabátja béléseből előhuzta a levelet és mély meghajlással átnyújtotta:

— Levél, mondta, — ő tőle.

Pál feltépte a borítékot, elolvasta a levelet. A két öreg feszesen állott a szoba közepén. Pálnak eszébe sem jutott őket helylyel megkinálni; az a levél teljesen lebilincselte. Sokáig és elmerülve olvasta a sorokat. Fejét tenyerébe hajtotta és elmerengve

hunyt le a szemét, — mintha valami régi hangot hallott volna megszólalni maga mellett, kedveset, dallamosat, lágyat; hangok a multból, ami elringatja lelkét és szívet. Sokáig ült mozdulatlanul. Egyszerre felrezzent, mert Murák köhintett a háta mögött.

— Elmegyek, hogyan mennék el, mondta Pál sebesen, szinte megijedve. Ahogy egy kicsit jobban leszek, megyek.

Péter őrmester szabályszerű állásban kérdezte:

— Szabad tudnom mi baja van?

— Golyó ment alábamba, mondta Pál.

Péter őrmester bicentett a fejével.

— Meggyógyul! Nem kell félni. Én hármat kaptam és itt állok. Kartácsot is, mégis itt állok. Congrève-rakéta lepörkölte a hajam és vele a ruhám, itt állok. Félni nem kell, mindent kihever a férfit, — szólt és katonásan megrázta a Pál kezét.

Murák, hogy hátra ne maradjon, midőn Pál kezét ő vette a magáéba, szintén szólt:

— Várni fogjuk. Én is, az őrnagy is, a kis Á is. Á is, én tudom. De ha jön, csendesen kopogtasson a kapun. Csak csendesen, mert a házban beteg van. Várni fogjuk. Én is . . . A kis Á is.

Megrázta Pál kezét és mélyen meghajolt, valamint meghajolt mindig, a mikor Á bötüt mondott, utána sóhajta. Péter őrmester szalutált.

Elmentek.

Abban a levélben pedig a kis öreg fiskális azt írta Pálnak, hogy Ágnes nagy beteg, olyannagybeteg, amikor nagyon közel van azokhoz a csillagokhoz, amelyek olyan szépen ragyognak a magasságban. Őtet akarja látni. Ha van szíve Pálnak, eljön. Amiért megáldja az isten.

November.

Az ég teli felhőkkel, és a felhők itten usznak el a ház felett és árnyékuk betölti a szobákat. A kopasz kis udvaron kemény sárga leveleket kerget a szél egyik sarokból a másikba. A levelek itten játszanak bujósdit és alighogy elrejtőzködnek az egyik sarokban, jön a gonosz szél és rögtön rájuk bukkan, amikor a másik sarokba üzi őket.

Ámde odabenn a szobában friss virág nyílik az ablakban, ahol a karosszekben egy halovány kis nő üldögél.

A kis öreg fiskális pedig egész nap bókoltat fejével és nem győzi eléggé nézegetni a ceruzáját, amitől nagy és fontos tanácsokat kér. Hogy lesz, miként lesz? — — — Ő ismerte Pált és tudta a könnyelmű ember felől, hogy jó a szíve, de mégsem ismerte annyira, hogy tudta volna bizonyosan, vajjon csakugyan eljön-e Pál.

A napok csendesen mendegéltek. Tulajdonképen semmi sem történt itt a vén kis házban, ahová semmi hír nem jutott el a külső nagy világból. A világ megbolondulhat odakiül, ámde itt azzal nem törődik senki. Az a fő, hogy Ágneskét ne nyugtalanítsa semmi és főként jöjjön majd el ő, az ő szívének a fejedelme, akire oly türelmesen, szerefettel vár.

De mindenki.

Murák is minden ajtónyílásra összerezzen, és gyorsan betolja a fiókot a lúdtollakkal. A kis öreg fiskális a belső szobából kidugja fejét és szintén vár. A folyosón, ha lépések közelednek, azokat tán Ágnes is hallja, és Ágnes is nyugtalan lesz. — De nem az jött. Sohasem az.

Néha a doktor bácsi, Sára, az a fehér, főkötős, mosolygó széke asszony... Egyszer pedig egy

öreg bicegő öreg ember, aki kék honvédsipkát viselt a fején. A mikor az őrnagy a belső szobából fejét kidugta és Murák ur mozdulni nem meri, és csak szemével integetett szörnyen, a mikor a honvédsapka az őrnöki szoba üvegajtaja elé érkezett, sőt be is nyomult, köszönvén.

— Adj isten, bajtárs! Hogy van az őrnagy ur? És — ő.

Ezt mondta a kék honvédsapka, mert nem vette észre, hogy a belső szoba ajtaja nyitva van, ahonnan az őrnagy nézeget ki. Murák pedig úgy megrémült, hogy szólni sem tudott.

A kis öreg fiskális most kilépett az ajtón. Az őrmester felé tartott és két kezét előrenyújtotta.

Péter őrmester megrázkódott: hátralépett, de az őrnagy elkapta a kezét és hatalmasan megrázta.

— Hozott Isten, bajtárs! Hozott isten! Végtére megcsiptelek, öreg katonám.

Igy az őrnagy és két szelid szeme nevetett holdogan, amint tovább mondta:

— Rád ismernék, bajtárs, ha nem is tudnám különben, hogy ki vagy. Aki az én gyűrűmet, amit régen elveszítetnek hittem visszahoztad, — az én bátor, hős őrmesterem, Kovács Péter, — nemde te vagy az bajtárs?

Péter őrmester, akinek minden hanga torkán akadt és csak könybelábadt szemmel nézett hol az őrnagyra, hol Murákra, aki fehér fejét szinte a lúdtollak közé bedugta a fiókba, — rázta a fejét némán, — majd igenlőleg integetett.

Az őrnagy folytatta:

— Te bujdosol előlem, bajtárs. Te vagy az, a ki nekem láthatatlanul jóbarátom voltál mindig, — akiről én nem tudtam, vitéz őrmesterem!

Az őrnagnak remegővé vált a hangja, amint beszélt, de a tekintete kigyulladt:

— Velem voltál, bajtárs, abba a nagy szent háboruban, amikor a szabadságért vértetted a nemzet, és a Szűz-Máriás lobogó alatt együtt forgattuk a kardot. A szenttamási rációk öregje emlegethet még ma is téged, — és a piski hidnál Bem apónkkal mentünk ágyutüzbe. Ó, szép, nagy idők...

Péter őrmester, a ki eközben felegyenesedett és öreg vállalai hátrafeszlültek, — bólongatott a fejével. Katonásan állott az őrnagy előtt, és ha vén szemeit a könnyek el nem fátyolozzák, bizonyára szólt volna ő is. De így szólni nem igen tudott.

Az őrnagy most székkal kínálta meg. Péter őrmester röstelkedve bár, mereven leült, és a botját lábai közé vette, mintha kard volna az.

— Szólj, bajtárs, hogy vagy, mit csinálsz? Mért nem mutatkoztál eddig soha a te őrnagyod előtt? — beszélt Szentpétery ur.

Péter őrmester nagyot nyelt, aztán elfogult hangon szólalt meg végre:

— Jelentem alásan, mit alkalmatlankodtam volna most, mikor már olyan régen vége van mindennek? Mindent elfelejtettünk, semmi sem maradt, az ágyukat beszögezték és a lobogókat a régiségek közé tették. Régiség minden... Nekem is jobb volna már nem lenni, mint így élni, hasonlóan egy vén kísértőhöz.

Az őrmester megsimogatta deres szakállát, és mély hallgatásba merült.

A belső szoba ajtaján kopogtattak. Szentpétery ur nyugtalanul ugrott föl.

— Hívnak bajtárs, most elmegyek. De megkövetelem tőled, hogy még sokszor elgyere hozzám, amikor elbeszélgetünk a régiségekről. Mindennap bajtárs, hiszen már alig van valami kis időnk idefenn. Megyünk nemsokára mi is azok után, akiknek gyöpes sirhalmát nem mutatja semmi jel... A véres mezőket benőtte a fű. A szabadság sem az tán, amiért mi háborúztunk. Ég veled, bajtárs.

A kis öreg fiskális sebes lépésekkel kiment a szobából, Péter őrmester, amennyire öreg csontjaitól telt, sebesen felállott és szalutált: aztán odalépett Murák mellé, aki az egész beszélgetés alatt a fiókba dugta fejét. Az őrmester megállott az asztalnál és szemrehányólag mondta:

— Murák, te megszegtéd bajtársi szavadat!

Murák mégjobban elrejté fejét.

Folytatjuk

APRÓ HIRDETÉSEK

Apró hirdetések felvételnek a „Művészvilág” kiadóhivatalában VI., Podmaniczky-utca 1.

Az apró hirdetések előre fizetendők. E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 kr.-ba kerül, vastagabb betűből 4 kr. A legkisebb hirdetés 20 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető félnek lakcímmel el vannak látva (poste-restante hirdetések is), minden egyszeri közlés után 30 kr. kincstári bélyegdíj is fizetendő. Felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltek. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges válaszbélyeget beküldik. Az apró hirdetések, főleg vidékről igen kényelmesen beküldhetők postautalvánnyal is, minthogy a postautalvány szelvényére az apró hirdetés szövege könnyen feljegyezhető.

Lakáskereső

mindenütt kifüggesztett és irodánkban bárkinek ingyen kiszolgálandó lakáshirdetési jegyzékünkre figyelemztetnek, mely minden lakáskeresőt fölöslegessé teszi. Újabb bejelentések, melyek iránt irodánkban bővebbi felvilágosítás nyerhető. **Evi lakások:** Bimbó-u., Toldy Ferenc-u., Csalogány-u., Donáti-u., Szallag-u., Krisztina-körút, Nagy-Rókus-u., Retek-u., István-ut, Zsigmond-u., Bomba-tér, Atilla-ut, Logody-u., Váci-körút, Arany János-u., Nádor-utca, Ó-utca, Wesselényi-u., Desseffy-utca, Ferenc-körút. **Butorozott hónapok szobák:** Toldy Ferenc-u., Kertész-utca, Hunyadi-u., Izabella-u., József-körút, Donáti-u., Battyáni-u., Gyár-u., Nagy-Rókus-utca, Podmaniczky-u., Atilla-körút, Andrássy-ut, Margit-rakpart, Zsigmond-u., Jakola-u., Keeskeméti-u., Ó-utca, Nádor-utca, József-tér, Csengery-u., Szerecsen-u., Hajó-u., Nagymező-u., Mária-u., Bezerédy-u. **Bolt-, üzlet- és más helyiségek:** Harmincad-u., Ferenc-körút, Gizella-tér, Váci-utca, Garai-tér, Mikó-u., Atilla-utca, Bomba-tér. **Kiadó lakásokat 1 frt 50 kr., butorozott szobákat, üzlet- vagy más helyiségeket 1 frtért egy hónapra át nálunk lehet hirdetni.** Lakásbérbeadási vállalat Budapest, VI., Andrássy-ut 51., (Oktogon-tér). 169

Bíró (szigoruan): Azzal valóldják, hogy Squire Renstraw-tól csirkéket lopott. Vannak tanúi?

Vádolt: Nem, Sir, soh'sem lopok tanu előtt csirkéket. (Enquire Within)

Csak nálam

készítetnek darabonként is **Makarrt-alaku sikerült fényképek,** tisztán és elegánsan kidolgozva, darabonként 1 frtjával. Vidéki megbízásokat bármely kis kép után is nagyítva, művészies kivitelben, jutányos árban eszközöl Waitzner fényképészeti műterme, Budapest, Erzsébet-körút 20. 170

Az olajfestészetéről.

Kézikönyv műkedvelők számára. II. anatómiával bővített képes kiadás. Ára füzeve 2 frt 50 kr. Diszkólesben 3 forint. **Művészeti anatómia,** az emberi test idom- és aránytanával. 42 ábrával és 2 darab képmelléklettel. Különnyomat az olajfestészi könyvből. Ára 75 kr. **Az akvarell festészetéről,** diszkóteses kézikönyv, illusztrációkkal, műkedvelők számára. Ára 1 frt 50 kr. **Az írás tanításának módszere,** három lap, vezérszavas betűmintaival. Ára egy korona. A legcélszerűbb alkalmi ajándékok. Megrendelhetők. **Czike Ferenc szerzőnél. IV., Deák Ferenc-utca 3. szám. 171**

Tisztelendő (a falusi kocsishoz.) Fiam, ha annyira Istennek nem tetszős módon szírod a lovaiddat, soh'sem fogsz bejutni a menyek országába. **Kocsis.** No és ha nem szírod, ugy soha életemben nem jutok el Billigheimre. (Puck.)

Tattersalli jégpálya.

Budapest legnagyobb és legjobban világított nyilvános jégpályája. 12000 négyzetméterre 20000 gyertyafényű villamvilágítás. Vízretelege legmélyebb helyen csupán 20 centiméter, tehát minden legkisebb veszély teljesen kizárva. Kettős hőszigetelő rétegzetei a lehető legjobb jégnapokat biztosíthatják. Vasár- és ünnepnapokon, valamint hetenként négy alkalomból katonazene. Keleti pályaudvar feliratu villamosokkal közvetlen összeköttetés. Melegedők, női-, férfiföltözők, buffett, Muzeum-körút, Kossuth Lajos-utca, Nagykörutakból a Baross-, Kerepesi-, Király- és Podmaniczky-utak sarkain jelzőtáblák. Idénnyjegy 8, napijegy 1 korona. 172

Asszony (a vásártéri kofához.) Mibe kerül ez a két liba? **Kofa.** Tizenkét frankba, Naecessága!

Asszony. Négy frankért elviszek egyet.

Kofa. Kérem, Naecessága, esak nem lesz olyan kegyetlen, hogy el akarja őket egymástól választani, mikor öt éve élnek egymás mellett béksé egyetértéssel. (Le Rire.)

The Berlitz School

of Languages, Erzsébet-körút 15., II. emelet jobbra. **Francia, angol, olasz, orosz, német, spanyol, magyar, cseh és román nyelvek** tanítása felnőtteknek az illető nemzeti tanárok által Berlitz módszere szerint. Az első leckétől fogva a tanulóval csupán a megtanulandó nyelven beszélnek és csupán csak azt hallja. Más magántanítókkal semminemű összeköttetésben nem állunk s így ezeknél nem kezeskedhetünk sem a módszer sikeres alkalmazásáért sem pedig az eredményről. Prospektusok ingyen és bérmentve, beiratás minden időben. Fordítások eszközöltenek. 173

Az iskolából.

Tanítónő. Milyen fogak jönnek meg utoljára?
A kis Ella. A hamisak!
A. C.

A celnál.

Fiatal ember (mikor első állását elnyerte.) Most már megdöglhetek, most már elbírrok tartani egy asszonyt, — ha sok pénze van. A. G.

Szálloda,

nagyobb vidéki városban, tiz szoba, kávéház, étterem és beszállóval, 2000 forintért bérbe vehető. **Vendéglő,** élénk forgalmu helyen, napi 50 forint forgalommal, két nagy egylet tartózkodó helye, súlyos betegség miatt eladó. **Körösma,** munkás vidéken, 400 forint házbérrel, hol a házban nagyobb szabásu gyár van, 200 forintért polom áron eladó. **Kávémérés,** nagyobb szabásu, mely egy nagyobb családnak is biztos megélhetést biztosít. billárdal berendezve, 550 forint házbérrel, 650 forintért eladó. Ezeket kívül számtalan jömeneteli és alkalmi üzletek vannak irodámban előjegyzésben. **Csanády,** adás-vételi ügynöksége, Kerepesi-ut 69., I. 22. 174

— Úgy mondják, hogy a kerékpározás nagyon egészséges.

— Persze, hogy az.

— De épen mióta kerékpározom, egyre-másra fizetem az orvosi számlákat.

— Lehetetlen.

— Pedig ugy van! — Azokért az emberekért tudniillik, kiket legázolok.

Megrendelhető

őszi vagy tavaszi szállításra, homokon termelt, perenospóra- és jégverés ment, fajtiszta, elsőrendű, 50—60 cm. hosszú, sima szőlvessző; muscat frontignon rouge 20.000, ezre 8 frt, chasselas fontainoblen rouge 50.000, ezre 7 frt, chasselas rouge 40.000, ezre 5 frt, chasselas blanc 70.000, ezre 3 frt 50 kr. madelaine angevine 15.000, ezre 2 frt 50 kr. oportó, nemes kék kadarka 40.000, ezre 2 frt 50 kr. vegyes válogatott fehér borfajok, 100.000, ezre 1 frt 50 kr. Csomagolás és vasúthoz szállítás nem számítatik, megrendelésnél az ár 25 százaléka előlegül kéretik. Megrendelést elfogad magys. Blaskovich Antal nr szőlőtelep felügyelősége, Tápió-Szent-Márton Pestm. 175

Háziasszony: Hallja Anna, ez nem járja, ma éjfélig volt magánál a konyhában egy huszárlegény.

Szakácsné: Ne haragudjék, kérem naecessága, de a huszár honfitársam... és épen akkor nagyon előfogott a honvágy. (Meggen dorfer.)

Ügyes

hirdetésügynökök

állandó alkalmazást kaphatnak. Ajánlatok a kiadóhivatalhoz intézendők. 198

Mai divat.

Mrs. Knickerbocker (a Metropolitan Opera Houses egyik páholyának birtokosa): Mindjárt fél hétre jár, Mabel! Gyermekem, öltözzél fel, hogy az operába mehessünk!

Mabel k. a.: Még nem sietős, azzal a kevés ruhával egykettőre készen vagyok. (New-York. Puck.)

Angol és francia divatkülönlegességek mérsékelt áron kaphatók

HAHN J. KÁROLY

uri divat üzletében

VI. Teréz-körút 10.

Páris és London legegységesebb divatújonságait minden időnyben közvetlenebb forrásból szerzem be. Raktáron tartom a legdivatosabb nyakendők és kész felhőművek óriási választékát. Elfogadok megrendeléseket teljes férfilegényekre. 176

